

Odabrani hadisi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

﴿ الأحاديث المختارة من كلام النبي صلى الله عليه وسلم ﴾

[Bosanski – Bosnian – الموسنية]

Pomoćni ured za da'vu - Rijad

Prevod : Grupa studenata

Revizija : Ebu Usama el-Džeziri

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ الأحاديث المختارة من كلام النبي صلى الله عليه وسلم ﴾

« باللغة البوسنية »

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة - الرياض

ترجمة: مجموعة من طلاب العلم

مراجعة: أبو أسامة الجزيري

2010 - 1431

Islamhouse.com

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Prenosi se u vjerodostojnom hadisu:

”حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ مِنْ وَلَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ خَرَجَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مِنْ عِنْدِ مَرْوَانَ نَصَفَ النَّهَارِ قُلْنَا مَا بَعَثَ إِلَيْهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِشَيْءٍ سَأَلَهُ عَنْهُ فَسَأَلْتَاهُ فَقَالَ نَعَمْ سَأَلْنَا عَنْ أَشْيَاءَ سَمِعْنَاهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: نَصَرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثًا فَحَفِظَهُ حَتَّى يُبَلِّغَهُ عِيْرَهُ قَرَبَ حَامِلٍ فِيهِ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ وَرَبَّ حَامِلٍ فِيهِ لَيْسَ بِفَقِيهِ.“

"Neka Allah da udoban život čovjeku koji čuje od mene hadis pa ga zapamti da bi ga prenio nekom drugom; mnogo je onih koji prenose znanje učenijim od sebe, i mnogo je onih koji prenose znanje a nisu učeni." Sahihul-džami'u (2/1145), broj 6763.

PREDGOVOR

Zahvala pripada Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se kajemo i Njemu se utječemo od zla nas samih i naših loših dijela. Koga Allah uputi niko ga u zabludu odvesti neće, a koga On u zabludu odvede niko ga uputiti neće. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinog, Koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik. Neka je Allahov salavat i selam njemu, njegovoj časnoj porodici i ashabima.

Kako je velika odgovornost upućivanja ljudi dobru i ukazivanja na Pravi put, i kolika je Allahova blagodat da se čovjek nađe u skupini Allahovih čestitih robova, koji postupaju u skladu sa Njegovim šerijatom (zakonom), slijedeći u tome Njegovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Želja nam je, kada govorimo o tome, da naglasimo svakom ko radi na polju daveta i podučavanja islamu da bude u svom nijjetu iskren prema Allahu, tako će učitelj nastojati da obavi svoj zadatak na način koji će ostvariti očekivane ciljeve predviđene planom i programom. A učenik je svjestan da kroz ove nauke koje uči sadi u sebi sadnicu koja će dati plemenite plodove, svjetlo i uputu, te da se od njega očekuje trud, čvrsta volja, rad na povećanju i traganju za znanjem.

Nastojali smo, praveći ovaj plan i program, pripremiti nužne teme koje odgovaraju nivou učenika. Obzirom da se ove teme uče samo u jednoj godini, nastojali smo obuhvatiti temeljne šerijatske znanosti i ono što svaki musliman mora znati, izlažući tematiku na jednostavan način, jasnim izrazima, čime se ostvaruje cilj ne ostavljajući nedoumice kod učenika.

Pripremajući nastavni plan i program predmeta hadis, nastojali smo spomenuti samo vjerodostojne hadise Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, čija su značenja i pouke nama sasvim jasne. Na taj način će poimanje biti jasnije i razumijevanje dublje uz potpuno ispunjenje cjelina plana i programa, jasnoću njegovih pitanja i nastojanja da bude povezan sa stvarnošću u kojoj ljudi žive.

Uspješan učitelj je onaj koji oblikuje učenička shvatanja kroz nastavni program i budi kod njih žudnju za povećanjem znanja i razumijevanjem lekcija na ispravan način. S te strane će nastojati da primjene naučeno, onako kako to diktira obrazovna odgovornost. Ogromna je obaveza stavljena na pleća daija i učitelja, a ona se ne može ostvariti osim zajedničkim trudom predavača i učenika, uz prisustvo sredstava koja olakšavaju shvatanje, poput udžbenika, pribora za podučavanje i tome slično.

Allaha Uzvišenog molimo da Odjel za nauku pri Organizaciji "Islamski vakuf" učini uspješnim u izboru i ponudi, i molimo Ga da pomogne i nadahne učitelja i učenika da upotpune sve neophodno za ostvarenje plemenitog cilja u širenju šerijatskog znanja i objašnjenju istine.

Naš cilj je Allahovo zadovoljstvo, neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda.

UVOD U HADISKU NAUKU

Uzvišeni Allah je poslao Svog vjerovjesnika Muhammeda, sallahu alejhi ve sellem, sa Kur'anom i sunnetom i sačuvao Svoju knjigu od iskrivljivanja, dodavanja ili oduzimanja. Kaže Uzvišeni:

"Laž joj je strana, bilo s koje strane, ona je Objava od mudroga i hvale dostojnog"¹, i kaže:

"Mi, uistinu Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti"².

Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je protumačio Kur'an riječima i djelima, a sunnet je došao da pojasni plemeniti Kur'an. U ovom predgovoru učenik se može upoznati sa suštinom hadisa, razlikama između njega i Kur'ana, vrstama hadisa i metodama prenošenja hadisa onakvog kakav je došao do nas.

DEFINICIJA SUNNETA ILI HADISA:

Kažu učenjaci da je hadis ili sunnet sve ono što se pripisuje Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, od riječi, djela, odobravanja šutnjom, tjelesnih i moralnih osobina.

RAZLIKA IZMEĐU KUR'ANA, HADISUL-KUDSIJA I HADISA:

1. Kur'an: riječi i značenje Kur'ana su od Allaha a njegovo čitanje je ibadet. On je mu'džiza³ i u svojoj najkraćoj suri, prenešen je mutevatir⁴ predajom i nema sumnje u njegovu vjerodostojnost. Nije dozvoljeno džunupu niti ženi u stanju hajza ili nifasa čitanje ili dodirivanje Kur'ana. Nije dozvoljeno prenošenje Kur'ana po značenju.
2. Hadisul-kudsi: riječi i značenje su od Allaha a njegovo čitanje nije ibadet niti je on mu'džiza. Takođe, nije zabranjeno džunupu ili ženi u stanju hajza ili nifasa čitanje hadisul-kudsi niti dodirivanje knjige u kojoj je zabilježen. On može biti sahih (vjerodostojan), daif (slab) i mevd'u (izmišljen), a njegovo prenošenje po značenju je dozvoljeno. Hadisul-kudsi je ono što prenosi Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, od svoga Gospodara. Na primjer: Prenosi se od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, da Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, prenosi da je Allah, dž.š., rekao:

1 Fussilet, 42.

2 El-Hidžr, 9.

3 mu'džiza: nadnaravna pojava

4 mutevatir predaja: predaja koju prenosi velik broj prenosilaca hadisa tako da je nemoguće da su se složili na laži.

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بَهْرَامِ الدَّارِيُّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ - يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ الدَّمَشْقِيَّ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْحَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ذَرِّ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا...».

"O robovi moji, zaista sam ja zabranio zulum¹ samom Sebi, i učinio sam ga zabranjenim među vama, pa nemojte jedni drugima zulum činiti." ²

3. Hadis: riječi hadisa su od Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, a čitanje hadisa nije ibadet niti je on mu'džiza. Može biti sahih, hasen (dobar), daif i mevd'u. Dozvoljeno je džunupu i ženi u stanju hajza ili nifasa njegovo čitanje i dodirivanje knjige u kojoj je zapisan, a njegovo prenošenje po značenju je dozvoljeno.

HADIS KAO DOKAZ:

Hadis je šerijatski dokaz poput Kur'ana, jer su Kur'an i hadis dva izvora islamskog zakonodavstva, osim što je hadis došao kao tumač onog što je objavljeno u Kur'anu. Dokaz iz Kur'ana da je hadis šerijatski argument su riječi Uzvišenog:

"A tebi objaljujemo Kur'an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili"³.

A dokaz z sunneta su riječi Poslanika, sallahu alejhi ve sellem:

حدثنا أبو أمية قال ثنا أبو عاصم عن ثور بن يزيد عن خالد بن معدان عن عبد الرحمن بن عمرو السلمي عن عرياض بن سارية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي وعضوا عليها بالنواجذ.

"Držite se mog sunneta i sunneta pravovjernih upućenih halifa, čvrsto se toga držite i zagrizite ga svojim kutnjacima"⁴.

BILJEŽENJE SUNNETA:

Na početku svoje misije Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je zabranio pisanje hadisa zajedno sa Kur'anom na istom listu iz bojazni da se ne pomiješaju. Na ovo upućuje hadis kojeg bilježi Muslim od Ebu-Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

1 zulum: nepravda

2 Muslim, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Zabrana zuluma, broj 2577.

3 En-Nahl, 44.

4 Ebu-Davud, Knjiga o sunnetu, poglavlje: Obaveza pridržavanja sunneta, broj 4607.

حَدَّثَنَا هَدَّابُ بْنُ خَالِدٍ الْأَزْدِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -
صلى الله عليه وسلم- قَالَ:

«لَا تَكْتُبُوا عَنِّي وَمَنْ كَتَبَ عَنِّي غَيْرَ الْقُرْآنِ فَلْيَمْحُهِ وَحَدَّثُوا عَنِّي وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَّبَ عَلَيَّ - قَالَ هَمَّامٌ أَحْسِبُهُ قَالَ -
مُتَعَمِّدًا فَلْيَنْبَوُا مَفْعَدَهُ مِنَ النَّارِ».

"Ne pišite ono što govorim, a onaj ko je napisao nešto mimo Kur'ana neka to izbriše."¹

Kaže učenjak Nevevi: "Zabrana je bila u vrijeme kada je postojao strah da se hadis pomiješa sa Kur'anom, a nakon što je nestao strah, dozvoljeno je bilježenje. Neki učenjaci smatraju da je bila zabrana samo da se piše hadis sa Kur'anom na istom listu kako se ne bi pomiješali i doveli učača u nedoumicu, a Allah najbolje zna"².

Nakon što se Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, prestao bojati miješanja hadisa sa Kur'anom, dozvolio je ashabima bilježenje hadisa. Na dan oslobođanja Mekke naredio je Ebu-Šahu da bilježi hadise, a Abdullah ibn Amr ibn 'As, radijallahu anhum, je bilježio ono što čuje od Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Takođe, od onih koji su pisali bio je i Alija, radijallahu anhu. Na pisanje hadisa upućuje knjiga Amra ibn Hazma, u kojoj su hadisi o nasljedstvu, sunnetima i krvarini, kao i knjiga koju je Ebu-Bekr poslao Enesu, radujallahu anhum, kad ga je postavio namjesnikom Bahrejna, u kojoj su hadisi o sadaki i nisabima zekata.³

Ashabi, radijallahu anhum, poput četverice pravovjernih halifa, su posebno vodili računa o pisanju hadisa. Zatim se znanje proširilo a ashabi se rasuli po islamskim pokrajinama sve do vremena hilafeta Omera ibn Abdulaziza ibn Mervana, rahimehumullah. On je naredio svojim namjesnicima u pokrajinama: "Pogledajte hadise, Poslanika sallahu alejhi ve sellem, pa ih sakupite"⁴, a stanovnicima Medine je napisao: "Pogledajte hadise Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, pa ih zabilježite, zaista se bojim nestanka znanja i umiranja učenih."⁵

Smatraju učenjaci da je period bilježenja hadisa za vrijeme Omera ibn Abdulaziza, rahimehullah, ustvari, period zvaničnog bilježenja hadisa, dok je samo zapisivanje i čuvanje hadisa na listovima knjiga, pločama i kožama bilo poznato za vrijeme ashaba, radijallahu anhum. Među prvim koji su bilježili sunnet i zapisivali ga u posebne knjige je imam Malik ibn Enes, rahimehullah, koji je preselio 173. god. po Hidžri. On se smatra prvim od onih koji su pisali u ovoj naučnoj oblasti, a njegova knjiga se zove "**El-Muvette ala ebvabil-fikh**". A prvi koji je pisao hadise sa senedom (lancem prenosilaca), sakupljajući hadise svih ashaba, je Ebu-Davud ibn Sulejman ibn el-Džarud et-Tajalisijj, koji je preselio 204. god. po Hidžri. Poslije njih dvojice napisano je mnoštvo različitih knjiga o hadisu, spomenut ćemo neke od tih knjiga:

1 Muslim, Knjiga o zuhdu i rekaiku, poglavlje: Provjeravanje u prenošenju hadisa i propis zapisivanja znanja, broj 3004.

2 Šerhun-Nevevi li Sahihil-Muslim, 8. tom, 130. str.

3 Pogledaj: Šerhun Nevevi li Sahihil-Muslim, 8. tom, 130. str.

4 Fethul-bari, 1. tom, 204. str.

5 Sunenu Ed-Darimi, 1. tom, 126. str.

1. EL-DŽAMI'U: poput zbirke **El-džami'u Es-sahih** od imama Buharije, koji je preselio 256. po Hidžri, rahimehullah. Sakupio je u ovoj zbirki hadise o akaidu, propisima, adabima, tefsiru i sl.
2. EL-MUSNED: poput zbirke **Musned imama Ahmeda ibn Hanbela**, koji je preselio 241. po Hidžri, rahimehullah. Sakupio je u ovoj zbirki predaje svakog ashaba ponaosob.
3. EL-MU'ADŽEM: poput zbirki **El-Mu'adžem el-Kebir**, **El-Mu'adžem el-Evsat** i **El-Mu'adžem es-Sagir** od Taberanija, a mu'adžemi su knjige u kojima su hadisi poredani po šejhovima. U većini slučajeva hadisi su poredani po alfabetu el-hidža kao što su mu'adžemi Taberanija, gore spomenutog.
4. EL-'ILEL: poput zbirke **Kitabul-'ilel** od Darekutnija i Ebu-Hatima. To su knjige u kojima su sakupljeni hadisi sa i'letom, to jest koji u sebi imaju neki skriveni nedostatak zbog kojeg su slabi.
5. EL-ATRAF: poput zbirke **Tuhfetul-ešraf bim'arifetil atraf** od Hafiza Ebul-Hadžadža el-Muzzija, rahimehullah. To su knjige koje spominju dio hadisa koji upućuje na ostali dio i u kojima su sakupljeni senedi tog hadisa.
6. EL-MUSTEDREK: poput zbirke **Mustedrekul-Hakim**. U njoj je sakupio Hakim hadise koji ispunjavaju šarte Buharije i Muslima a oni ih nisu spomenuli u svojim zbirkama.

ŠEST POZNATIH ZBIRKI HADISA:

1. SAHIHUL-BUHARI: od imama Buharije, rahimehullah, preselio 256. po Hidžri.
2. SAHIHUL-MUSLIM: od imama Muslima, rahimehullah, preselio 261. po Hidžri.
3. SUNEN EN-NESAI: od Ahmed ibn Šuajba en-Nesaia, rahimehullah, preselio 303. po Hidžri.
4. SUNEN EBI DAVUD: od Sulejmana ibn El-eša'sa, rahimehullah, preselio 375. po Hidžri.
5. DŽAMI'U ET-TIRMIZI: od Ebu 'Ise Muhammed ibn 'Isa et-Tirmizija, rahimehullah, preselio 267. po Hidžri.
6. SUNEN IBN MADŽE: od Muhammeda ibn Jezida ibn Madže rahimehullah, preselio 275. po Hidžri.

Kada se kaže da hadis bilježi grupa (džema'a), misli se na šest hadiskih zbirki, dva sahiha i četiri sunena.

A kada se kaže da ga bilježe sedmerica (seb'a), doda se na šest gore spomenutih zbirki Musned Imama Ahmeda.

A kada se kaže da ga bilježe peterica (hamse), misli se na četiri sunena i Musned Imama Ahmeda.

Kada se kaže da hadis bilježe trojica (selase), misli se na sunene osim Ibn-Madže.

SENED (LANAC PRENOSILACA) I METN (TEKST HADISA):

Pod senedom se podrazumijeva lanac prenosilaca hadisa koji vodi do teksta hadisa, nazvan je senedom jer se hadis oslanja na taj lanac.

A pod metnom se podrazumijeva dio hadisa koji počinje nakon završetka lanca prenosilaca.

Na primjer, hadis koji je spomenut u ovoj knjizi pod brojem 57: Bilježi Buharija u svom Sahihu: "Rekao nam je Sulejman ibn Harb da je rekao Šu'be od Katade od Enesa ibn Malika da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

(ثلاث من كن فيه وجد بهن حلاوة الإيمان ...)

'Kod koga se nađu tri osobine osjetiće slast imana...', sened u ovom hadisu su riječi Buharije: "Rekao nam je Sulejman (...) da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao", a metn: "Kod koga se nađu tri osobine osjetiće slast imana..."

Islamski učenjaci su napisali mnoga i ogromna djela o zaštiti sunneta i vodili su računa o senedima i metnovima hadisa. Kaže Ibn Mubarek, rahimehullah: "Sened je od vjere, da nije seneda rekao bi ko hoće šta hoće"¹.

Odatle je nastala poznata hadiska naučna disciplina MUSTALAHUL HADIS za izučavanje seneda (lanca prenosilaca) i metna (teksta hadisa), kako bi učenjak razlikovao hadis koji se prihvata i radi po njemu od onog koji se odbija i ne radi po njemu.

¹ Predgovor Sahihu Muslim, poglavlje: Dokaz da je sened od vjere.

VRSTE HADISA U POGLEDU PRIHVATANJA I ODBIJANJA

A. Sahih:

Sahih hadis je hadis čiji je sened (lanac prenosilaca) spojen, a prenosi ga pravedan ravija od njemu sličnog do kraja seneda, u kom nema šuzuza niti 'illeta.

Sahih hadis ima pet uslova:

- 1- Spojenost seneda, tj. da je svaki ravija (prenosilac) uzeo hadis od onog ko je prije njega, i tako od početka pa do kraja seneda.
- 2- Pravednost ravije, tj. da je musliman, pametan i ne čini velike grijehe.
- 3- Pouzdanost ravije, tj. da ima dobro pamćenje i da čuva knjigu u kojoj piše hadis.
- 4- Da u hadisu nema šuzuza, a šaz znači da pouzdan ravija prenosi nešto što se suprotavlja onome što je prenio ravija koji je pouzdaniji od njega.
- 5- Da u hadisu nema 'illeta, a 'illet je skriveni razlog koji umanjuje valjanost hadisa iako vanjština hadisa upućuje na njegovu valjanost.

B. Hasen:

To je hadis čiji je sened (lanac prenosilaca) spojen, kojeg prenose pravedne ravije kod kojih je, pa makar jednog od njih, pouzdanost slabija, i u kojem nema šuzuza niti 'illeta.

C. Da'if:

To je hadis koji nije na stepenu hasen hadisa gubljenjem jednog od njegovih uvjeta.

Šerijatski propis rada po da'if hadisu:

Mustehab je raditi po ovom hadisu ako se radi o hadisu koji govori o vrijednostima određenih dijela, uz tri uslova:

1. da hadis nije jako slab,
2. da hadis potpada pod šerijatsko pravilo po kome se radi,
3. da se ne smatra, budući da se radi po njemu, da je vjerodostojan, nego da se radi po njemu uz predostrožnost.

D. Mevd'u:

To je krivotvoreni i izmišljeni hadis koji se pripisuje Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem.

Šerijatski propis rada po mevd'u hadisu:

Idžma'om (konsenzusom) učenjaka ovog ummeta nije dozvoljeno prenošenje ovog hadisa.

Kaže Poslanik, sallahu alejhi ve sellem:

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ. ح
وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَيْضًا حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ شُعْبَةَ وَسُفْيَانَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ عَنِ الْمُعِيرَةِ بْنِ
شُعْبَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم-: «مَنْ حَدَّثَ عَنِّي بِحَدِيثٍ يُرَى أَنَّهُ كَذِبٌ فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ».

"Ko prenese od mene hadis znajući da je lažan, pa i on je jedan od onih koji lažu na mene."¹

1 Predgovor Sahihu Muslim, poglavlje: Obaveza prenošenja hadisa od pouzdanih ravija i ostavljanje od lažljivaca.

PRVI HADIS

ISKRENOST U NIJJETU

أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخَافِضُ، وَأَبُو زَكَرِيَّا يَحْيَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْمُرِّي، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الشَّيْبَانِيُّ، أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْفَرَّاءُ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ، أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

Kaže Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu: "Čuo sam da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem rekao:

'Zaista se djela vrednuju prema nijjetima, i zaista svakom čovjeku pripada ono šta namjerava. Pa onaj ko je učinio hidžru Allahu i Njegovom Poslaniku, hidžra mu je bila Allahu i Njegovom Poslaniku, a onaj ko je učinio hidžru radi dunjalučke koristi ili zbog žene da bi je oženio, njegova hidžra je bila onome kome ju je učinio.

Značenje manje poznatih riječi:

hidžra - preseljenje iz nevjerničke zemlje u islamsku

Biografija ravije (prenosioca hadisa):

On je časni ashab, vođa pravovjernih Omer ibn el-Hattab ibn Nufejl el-Kureši el-'Adevi, radijallahu anhu. Primio je islam prije Hidžre. On je drugi pravovjerni halifa, a hilafet mu je trajao deset i po godina. Preselio je kao šehid u mjesecu zul-hidžetu 23. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Učenjaci su saglasni da je nijjet neophodan u činjenju djela da bi se za njih dobila nagrada. Takođe su saglasni da se nijjeti srcem i da nije uslov da se izgovara riječima.

Pouke hadisa:

1. Iskren nijjet Uzvišenom Allahu i slijeđenje Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, su dva uvjeta za primanje bilo kojeg djela u islamu.
2. Ako musliman čini dunjalučka djela sa valjanim nijjetom biće nagrađen, pa time postaju sva njegova djela ibadet Uzvišenom Allahu. Na primjer: učitelj u

1 Buharija (1/3), broj 1, knjiga: Početak objave, poglavlje: Kako je počela objava Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, i Muslim (3/151), broj 1097, Knjiga o upravi, poglavlje: Riječi Poslanika, sallahu alejhi ve sellem: "Zaista se djela vrednuju prema nijjetima" sa drugačijim tekstom.

njegovom poučavanju, učenik u učenju, službenik na svom poslu, trgovac u svojoj trgovini i njima slični, smatra se da su u ibadetu ako imaju valjan nijjet.

3. Ako je musliman imao namjeru da uradi neko dobro djelo, a nije bio u stanju da ga obavi ima nagradu za svoj nijjet.
4. Iskren nijjet u ime Allaha je razlog uspjeha na dunjaluku i ahiretu.

DRUGI HADIS

OBAVEZA ODRŽAVANJA ROBINSKIH VEZA

حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي حَدَّثَنِي عُقَيْلُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ قَالَ قَالَ ابْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبَسَّطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي آثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ».

Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu aleji ve sellem, rekao:

"**Ko voli da mu se poveća opskrba i produži život neka održava rodbinske veza.**"¹

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Održavanje rodbinskih veza je djelo sa kojim je Uzvišeni Allah zadovoljan, daje sevape na ahiretu i povećava opskrbu na dunjaluku. U ovom hadisu Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, nas poučava da onaj koji voli da mu Allah poveća rizik (opskrbu) i da mu produži životni vijek i učini ga berićetnim treba održavati rodbinske veze. Tu vezu treba održavati sa svojom rodbinom po porijeklu i tazbinstvu, tako što će im čini dobročinstvo, biti suosjećajan prema njima, blag prema nemoćnim i neće zapostaviti nikog od njih. Udjeljivanje siromasima je sadaka a udjeljivanje rodbini je sadaka i održavanje rodbinskih veza.

Pouke hadisa:

1. Podsticanje na održavanje rodbinskih veza je djelo sa kojima je Uzvišeni Allah zadovoljan i za njega daje sevape na ahiretu.
2. Uzvišeni Allah je učinio održavanje rodbinskih veza uzrokom povećanja opskrbe na dunjaluku.
3. Uzvišeni Allah je učinio održavanje rodbinskih veza uzrokom produženja života i činjenja života berićetnim.

1 Buharija (2/728), broj 5986, knjiga: 'Itikaf, poglavlje: Ko voli da mu se poveća opskrba, i Muslim (4/1982), broj 5986, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Održavanje rodbinskih veza i zabrana njihovog prekidanja.

TREĆI HADIS

STRAH OD ALLAHA I LIJEP AHLAK

حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَيْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ.

Prenosi se od Ebu-Zerra, Džundub ibn Dženadeta, i Mu'az ibn Džebela, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Boj se Allaha gdje god da si, loše djelo poprati dobrim, izbrisaće ga i lijepo se sa ljudima ophodi."¹

Biografija ravija:

1. Ebu-Zerr el-Gaffari, radijallahu anhu, je časni ashab, jedan od zahida i muhadžira. Rano je primio islam, ali je kasno obavio hidžru te nije učestvovao u Bici na Bedru. Učinio je mnogo plemenitih djela. Preselio je 32. god po Hidžri, za vrijeme hilafeta Osmana, radijallahu anhu.
2. Mu'az ibn Džebel el-Ensari el-Hazredži, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u osamnaestoj godini, učestvovao je na Bedru i u bitkama poslije Bedra. Dostigao je najviši stepen znanja o šerijatskim propisima i Kur'anu. Bio je namjesnik Šama za vrijeme hilafeta Omera, radijallahu anhu, gdje je i umro 18. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Ovaj hadis se ubraja u Poslanikove, sallahu alejhi ve sellem, vesijete u kojima oporučuje svojim ashabima da žive po njima i da muslimani slijede te oporuke u svakom vremenu i na svakom mjestu da bi bili sretni na dunjaluku i ahiretu. Nakon što je Ebu-Zerr primio Islam u Mekki, naredio mu je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, da ide svom narodu želeći da ih Allah njegovim uzrokom uputi na Pravi put. Pa nakon što je vidio koliko mu je stalo da ostane sa njim, sallahu alejhi ve sellem, u Mekki, a znao je da nema kudreta za to, rekao mu je da se boji Allaha gdje god da je, jer je to preče njemu od boravka u Mekki. Ovo je naredba i svakom muslimanu. Moguće je da je ovaj hadis obraćanje Mu'azu da izvršava Allahove naredbe i ostavi zabrane, jer Allah vidi šta on radi i dobro je obaviješten o njemu gdje god bio. I još mu je rekao, sallahu alejhi ve sellem, da se ophodi prema ljudima onako kako bi volio da se oni prema njemu ophode, da ih poštedi neprijatnosti, da ih savjetuje i da bude vedra lica kako bi im se srca zblížila i ljubav među njima upotpunila. A ovakvo ponašanje donosi mnogo hajra i ključ je uspjeha.

¹ Tirmizi (4/355), broj 1987, poglavlje: Ono što je prenešeno o ophođenju sa ženama, kaže Tirmizi: "Ovaj hadis je hasen sahih."

Pouke hadisa:

1. Naredba da se treba bojati Allaha javno, tajno i na svim mjestima.
2. Kada čovjek uradi loše djelo a zatim zatraži oprost od Allaha i uradi dobro djelo, to dobro djelo poništi loše.
3. Naredba da se ophodi prema ljudima na najljepši način i da se otklanjaju neprijatnosti od njih.
4. Da lijep ahlak upotpunjuje bogobožnost.

ČETVRTI HADIS

PODSTICANJE NA SPREMANJE ZA SUDNJI DAN I POLAGANJE RAČUNA

حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعُنَيْبِيُّ، قَالَ: نَا زُهَيْرُ بْنُ عَبَّادِ الرَّوَاسِيِّ، قَالَ: نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَكِيمِ أَبُو بَكْرٍ الدَّاهِرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الشَّامِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَنْ تَزُولَ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ، وَعَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ، وَفِيمَا أَنْفَقَهُ."

Prenosi Mu'az ibn Džebel, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Neće se pokrenuti stopala Allahovog roba na Sudnjem danu sve dok ne bude pitan o četiri stvari: o svom životu - u šta ga je utrošio, o svojoj mladosti - u čemu ju je proveo, o svom imetku - kako ga je stekao i ušta ga je potrošio i o svom znanju - šta je po njemu radio."¹

Biografija ravije:

1. Ebu-Zerr el-Gaffari, radijallahu anhu, je časni ashab, jedan od zahida i muhadžira. Rano je primio islam, ali je kasno obavio hidžru te nije učestvovao u Bici na Bedru. Učinio je mnogo plemenitih djela. Preselio je 32. god po Hidžri, za vrijeme hilafeta Osmana, radijallahu anhu.
2. Mu'az ibn Džebel el-Ensari el-Hazredži, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u osamnaestoj godini, učestvovao je na Bedru i u bitkama poslije Bedra. Dostigao je najviši stepen znanja o šerijatskim propisima i Kur'anu. Bio je namjesnik Šama za vrijeme hilafeta Omera, radijallahu anhu, gdje je i umro 18. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Dani našeg života na ovom dunjaluku su odbrojani, životni vijek je ograničen a zatim će doći smrt u koju nema sumnje. I nakon proživljenja ljudi iz njihovih kaburova, biće pitan svako od njih o danima njegovog života kako ih je proveo, u dobru ili zlu? Biće pitan o danima svoje mladosti, koja je period živosti i aktivnosti, kako ih je proveo, da li u korisnom znanju i dobrom djelu kako bi bio nagrađen. Zatim će biti pitan o svom imetku da li ga je stekao na dozvoljen način i utrošio u onome što je obavezno i pohvalno? Biće pitan, takođe, o svom znanju koje je stekao da li je radio po njemu i druge poučavao, jer korisno znanje je ono po kojem radi onaj koji ga posjeduje i poučava

¹ Hadis prenosi Taberani u El-Mu'adžem el-Kebir (20/60), a tekst hadisa je: "Neće se sastaviti stopala Allahovog roba ...", Šejh Albani smatra da je vjerodostojan, pogledaj Sahihut-tergib pod brojem 3593.

druge njemu. Molim Uzvišenog Allaha da nam omogući da stičemo znanje iskreno radi Njegovog lica.

Pouke hadisa:

1. Dokaz da će ljudi biti proživljeni poslije smrti, da će polagati račun i biti nagrađeni shodno djelima.
2. Podsticanje na primjenu korisnog znanja i dobrog djela.
3. Podsticanje na sticanje imetka na halal način i njegovo trošenje u dobrotvorne svrhe.

PETI HADIS

OD UPUTE ISLAMA JE SAMILOST PREMA ŽIVOTINJAMA

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ فِيَمَا قُرِيَ عَلَيْهِ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ: «بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ التُّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلَ الَّذِي كَانَ بَلَغَ مِنِّي. فَنَزَلَ الْبئْرَ فَمَلَأَ حُفَّهُ مَاءً ثُمَّ أَمْسَكَهُ فِيهِ حَتَّى رَفِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللهُ لَهُ فَعَفَرَ لَهُ». قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ وَإِنَّ لَنَا فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ لِأَجْرًا فَقَالَ: «فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ».

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Idući putem neki čovjek jako je ožednio, pa kad nađe bunar, side u njega i napi se vode, a zatim izađe. Kad odjedanput pas, od žeđi isplazio jezik i jede vlažno tlo. 'Ovog psa je snašla jaka žeđ kao što je i mene bila snašla', reče taj čovjek, te side u bunar i napuni svoju cipelu vodom, a zatim je stavi u svoja usta da bi se popeo, te napoji psa. Uzvišeni Allah mu se zahvali i oprosti grijehe."

Rekoše ashabi: "Allahov Poslaniče, zar u činjenju dobročinstva prema životinjama imamo nagradu?" a on odgovori: **"U činjenju dobročinstva svakom živom hajvanu čovjek ima nagradu."**¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Naš din islam je din milosti. Ta milost nije ograničena na ljudski rod nego ona obuhvata i blagost prema životinjama.

Islam podstiče muslimana da bude milostiv prema ljudima i prema hajvanima. Ovo je priča o čovjeku koji je išao putem i jako ožednio, te je sišao u bunar i napio se vode. A nakon što je izašao vidio je psa kako je isplazio jezik i liže vlažno tlo od žestoke žeđi

¹ Buharija (2/870), broj 2466, Knjiga o žalbama, poglavlje: Bunari na putu kada nikom ne smetaju, i (5/2238), broj 6009, Knjiga o adabima, poglavlje: Samilost prema ljudima i životinjama, i Muslim (4/1761), broj 2244, Knjiga o selamu, poglavlje: Vrijednost napajanja i hranjenja životinja.

koja ga je snašla. Pa reče sam sebi: "Zaista je ovaj hajvan osjetio žestoku žeđ kao što sam i ja bio osjetio", te odluči da ga napoji, zatim siđe po drugi put u bunar napuni svoju obuću vodom i napoji psa. Pa mu se Allah zahvali na tom postupku i oprostí mu njegove grijehé.

Ako su ljudi u savremenom dobu upoznali kroz oblike društvene aktivnosti, organizacije koje pozivaju na samílost prema životinjama, pa islam stavlja ovaj hadis kao najbolji primjer ove samílosti. Tako da nema nikakvog prostora za sumnju u uzvišenost i plemenitost ciljeva ove vjere i u njenom prednjačenju u svakom korisnom civilizacijskom napretku.

Pouke hadisa:

1. Islam podstíče na blagost i samílost prema životinjama.
2. Samílost u islamu nije ograničena samo na ljudsku vrstu.

ŠESTI HADIS

ADABI ISLAMA PRILIKOM JEDENJA I PIJENJA

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ وَ زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ وَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ - وَاللَّفْظُ لِابْنِ نُمَيْرٍ - قَالُوا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ جَدِّهِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ « إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ ».

Prenosi Ibn-Omer, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada neko od vas jede neka jede svojom desnom rukom, a kada pije neka pije svojom desnom rukom, zaista šejtan jede i pije svojom lijevom rukom."¹

Biografija ravije:

Abdullah ibn Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhuma, je plemeniti ashab, prenio je mnogo hadisa. Bio je najčvršći u slijedenju sunneta. Preselio je 73. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Od uzvišenih ciljeva islama je odgajanje Muhammadovog, sallahu alejhi ve sellem, ummeta na lijepom ahlaku i pohvalnim svojstvima. Zbog toga islam poziva da se prilikom jela i pića upotrebljava desna ruka. Međutim, ima ljudi koji oponašajući šejtana u njegovim djelima tokom jedenja i pijenja čine djela koja se suprotstavljaju Allahovom šerijatu i dinu.

Ovaj hadis nas poučava da musliman treba jesti i piti desnom rukom i da mu nije dozvoljeno jedenje i pijenje lijevom rukom. Jer šejtan jede i pije svojom ljevicom, a muslimanu je naređeno da se kloni šejtanskog djela i ahlaka. Mi u Allahovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, imamo divan uzor, on je jeo i pio desnom rukom, počinjao je s desnom stranom prilikom oblačenja, a lijeva ruka je bila za ostale radnje.

Pouke hadisa:

1. Podsticanje na jedenje i pijenje desnom rukom i da je to od islamskih adaba.
2. Jedenje i pijenje lijevom rukom je šejtansko djelo i ahlak.

¹ Muslim (3/1598), broj 2020, Knjiga o piću, poglavlje: Adabi jedenja i pijenja.

SEDMI HADIS

VAŽNOST MEĐUSOBNE SARADNJE MU'MINA

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَأَبُو عَامِرٍ الْأَشْعَرِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ وَأَبُو أُسَامَةَ ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ وَابْنُ إِدْرِيسَ وَأَبُو أُسَامَةَ كُلُّهُمْ عَنْ بَرِيدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ».

Prenosi Ebu-Musa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Mu'min prema mu'minu je poput građevine, jedan dio učvršćuje i jača drugi", a zatim je isprepleo svoje prste.¹

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je uporedio mu'mina sa građevinom u njegovom potpomaganju i podupiranju brata mu'mina. Zaista, građevina nije potpuna niti ima od nje koristi ako se njeni dijelovi međusobno ne podupiru, ne bude li tako njeni zidovi će popucati i građevina će se srušiti. Takav je i mu'min, nije neovisan u svojoj vjeri i dunjalučkom životu od pomoći i podrške njegovog brata muslimana. On neće moći ostvariti brojne koristi ako ne bude imao pomagača, a Allah najbolje zna.

Pouke hadisa:

1. Požrtvovanost Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, u nastojanju da pojašnjava značenja i približava ih ljudskom razumu praveći poređenja i navodeći primjere.
2. Podsticanje na međusobno potpomaganje među mu'minima.

¹ Buharija (2/862), broj 2446, Knjiga o sporenju, poglavlje: Pomoć mazlumu, i Muslim (4/1999), broj 2585, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Samilost, suosjećanje i potpomaganje između mu'mina.

OSMI HADIS

PREPORUČLJIVOST LJJEPOG GOVORA I VEDRA LICA

حَدَّثَنِي أَبُو عَسَّانَ الْمِسْمَعِيُّ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ - يَعْنِي الْخَزَّازَ - عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - «لَا تَحْفِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنَّ تَلَقَى أَحَاكَ يَوْجِهِ طَلِقًا».

Prenosi Ebu-Zerr, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ne omalovažavaj ništa od dobrih djela, pa makar to bilo da sretnoš svoga brata vedra lica."¹

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru trećeg hadisa.

Kratki komentar hadisa:

Poučava nas ovaj hadis da musliman ne treba potcjenjivati ono što Šerijat smatra dobrim. Takođe, poučava nas da musliman prilikom susreta sa svojim bratom muslimanom bude veseo i nasmijan, jer ljudi umanjuju značaj ovog djela i potcjenjuju ga a ne znaju kakav uticaj ima. Susretanje muslimana na takav način budi osjećaj ljubavi i radosti. A vanjski izgled čovjeka govori o njegovoj unutrašnjosti.

Pouke hadisa:

1. Neomalovažavanje dobrog djela pa makar ono bilo sasvim neznatno.
2. Podsticanje na blagost i vedrinu lica u ophođenju sa prijateljima.
3. Podsticanje na ono što jača bratske i islamske veze.

¹ Muslim (4/2026), Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Preporučljivost vedra lica kod susreta.

DEVETI HADIS

UDALJAVANJE OD SUMNJIVIH STVARI

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ الْمُخْتَارَ بْنَ فُلْفُلٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ الشُّرْبِ فِي الْأَوْعِيَةِ فَقَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمَرْفَتَةِ وَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ قَالَ قُلْتُ وَمَا الْمَرْفَتَةُ قَالَ الْمُقَيَّرَةُ قَالَ قُلْتُ فَالرَّصَاصُ وَالْقَارُورَةُ قَالَ مَا بَأْسُ بِهِمَا قَالَ قُلْتُ فَإِنَّ نَاسًا يَكْرَهُونَهُمَا قَالَ: دَعِ مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ.

Kaže Ebu-Muhammed Hasan ibn Alijj ibn Ebi-Talib, radijallahu anhuma, sin kćerke Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, i njegov amidžić: "Zapamtio sam od Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, da je rekao: '**Ostavi ono što ti je sumnjivo i drži se onog u što nemaš sumnje.**'"¹

Značenje manje poznatih riječi:

Ono što ti je sumnjivo – nejasne stvari

Onog u što nemaš sumnje - ono što je jasno i dozvoljeno

Biografija ravije:

Hasan ibn Alijj ibn Ebi-Talib el-Hašimi el-Kureši, radijallahu anhuma, je plemeniti ashab, rođen je u Medini. Bio je razborit, blag, dobroćudan i rječit, od najumnijih i najpronicljivijih ljudi. U licu je najviše ličio Allahovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem. Preuzeo je hilefet a zatim odustao od njega i ustupio ga Muaviji, radijallahu anhu. Preselio je 49. god po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Musliman treba da gradi svoje stvari na jasnom ubjeđenju i na onom što je vjerovatno, te da ima znanja o svojoj vjeri, kako ne bi čineći nejasne i sumnjive stvari upao u haram. Ukazuje nam ovaj hadis na obavezu ostavljanja onog u čiju dozvoljenost sumnjamo i uzimanja onog u što nemamo sumnju, sa čim je srce smireno i duša zadovoljna. Zato, čuvaj se, muslimanu, da radiš ono u šta sumnjaš. A ako ti je neka stvar nejasna, pitaj o njoj i ne upuštaj se u nju sve dok ne budeš znao da je dozvoljena, izvršavajući naredbu Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem.

Pouke hadisa:

1. Naredba da se ostavlja sve u čemu ima podozrivosti i sumnje u stvarima vjere i dunjaluka i da se drži onoga što je sasvim jasno.
2. Zabrana ulaženja u sumnjive stvari.

¹ Tirmizi (4/668), broj 2518, i kaže: "Ovaj hadis je hasen sahih", i Nesai u zbirci Es-Sunen es-sugra (8/327), broj 5711, poglavlje: Podsticanje na ostavljanje sumnjivih stvari.

DESETI HADIS

ISLAM ZABRANJUJE MITO

حَدَّثَنَا عَمَّانُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَبِيَّ.

Prenosi se od Ebu-Hurejre da je rekao:

"Prokleo je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, onog koji podmićuje i onog koji prima mito."¹

Značenje manje poznatih riječi:

prokleo je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem – dovio da ga Allah udalji od Svoje milosti

onog koji podmićuje – ko daje svoj imetak da bi dobio ono na šta nema pravo.

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Prenosi nam Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, molio Allah da udalji od Svoje milosti onog koji podmićuje. A to je onaj koji daje imetak nekom čovjeku da bi tako pridobio njegovu naklonost i da bi mu ovaj zauzvrat dao ono na šta neko drugi ima pravo kako bi tim mitom ostvario cilj na nepošten način. Prokleo je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, i onog koji prima mito jer uzima imetak na nedozvoljen i nepošten način. Zato treba musliman da bude daleko od sumnjivih stvari kako ne bi izložio samog sebe Allahovoj srdžbi i kazni.

Pouke hadisa:

1. Daleko je od Allahove milosti onaj koji daje mito i koji ga uzima.
2. Mito je veliki grijeh.
3. Mito je zabranjeno zbog velike štete koju nanosi muslimanskoj zajednici.

¹ Tirmizi (3/622), broj 1336, poglavlje: Ono što je prenešeno o propisu onog koji podmićuje i onog koji prima mito, i u hadisu je dodata riječ "u sudu", i Ahmed u svom Musnedu (2/387), broj 9011 i 9019, sa tekstom: "Prokleo je Allah ..."

JEDANAESTI HADIS

KO UKAŽE NA DOBRO IMA NAGRADU ONOG KO GA RADI

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ وَقُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ - يَعْنُونَ ابْنَ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا».

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko poziva u hidajet ima nagradu poput nagrade onih koji ga slijede, a to neće njihove nagrade nimalo umanjiti. A ko poziva u dalalet ima grijeh poput grijeha onih koji ga slijede, a to neće njihove grijeha nimalo umanjiti."¹

Značenje manje poznatih riječi:

hidajet – lijepa stvar koja se podudara sa Šerijatom

onih koji ga slijede – koji mu se odazovu i rade po onome u šta poziva

dalalet – ružna stvar koja se suprotavlja Šerijatu

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, podstiče svoj ummet da rade dobra djela i pozivaju u njih. Onaj ko ukaže drugom na uputu stiže kod Uzvišenog Allaha ogromnu nagradu, s tim da ova nagrada ne umanjuje nagradu onih koji ga slijede, a ko ukaže na dobro ima nagradu onog ko ga radi. Ko navede nekog na grijeh, ili mu naredi da ga radi, ili ga pomogne u tom grijehu, ima grijeh poput grijeha onih koji ga slijede. Pa kakav je grijeh tek onima koji okrećući se od Allahova šerijata sude ljudima po zakonima koje su ljudi izmislili i podržavaju ateistička upropašujuća shvatanja. Svi ovi su okrenuli leđa

¹ Muslim (4/2060), broj 2674, Knjiga o znanju, poglavlje: Ko uvede lijep ili loš sunnet i ko poziva u hidajet ili dalalet.

Allahovoj knjizi i zalutali sa Pravog puta. I oni imaju grijeh za sve ove zablude koje su upropastile mnogu omladinu i odvele ih sa pravog puta.

Pouke hadisa:

1. Vrijednost pozivanja na dobro i da je njegova nagrada ogromna.
2. Nagrada onog koji poziva ne umanjuje nagradu onih koji ga slijede.
3. Žestoka opomena svakom onom ko poziva u novotariju i dalalet i svakom onom ko uzrokuje skretanja ljudi sa istine.

DVANAESTI HADIS

PODSTICANJE NA TRAŽENJE ZNANJA

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَبْتَغِي فِيهِ عِلْماً سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقاً إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضاً بِمَا صَنَعَ، وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ، حَتَّى الْحَيَاتَانِ فِي الْمَاءِ، وَفَضَّلَ الْعَالِمُ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَاراً وَلَا دِرْهماً، إِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِطِّ وَافِرٍ."

Kaže Ebu-Derda, radijallahu anhu: Čuo sam Allahovog Poslanika da je rekao:

"Ko se uputi putem tražeći na njemu znanje, Allah će mu olakšati put u Džennet. I zaista, melec podmeću svoja krila onom ko traži znanje iz zadovoljstva sa onim što radi. Zaista, za učenog traži oprost sve što je na nebesima i na Zemlji, pa čak i ribe u vodi. Vrijednost učenog nad pobožnim je kao vrijednost Mjeseca nad ostalim zvijezdama. Učenjaci su, zaista, nasljednici vjerovijesnika, a vjerovijesnici nisu ostavili u nasljedstvo ni dinare ni dirhme, nego su ostavili u nasljedstvo znanje, pa ko ga uzme uzео je ogroman udio."¹

Biografija ravije:

'Uvejmīr ibn Zejd ibn Kajs ibn Umejjete el-Hazredži el-Ensari, radijallahu anhu, je plemeniti ashab, bio je fakih, zahid i hafiz Kur'ana. Hrabro se borio u Bici na Uhudu i učestvovao je u svim bitkama poslije Uhuda. Bio je kadija Šama i učenjak Palestine. Preselio je 32. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Znanje je od najvažnijih temelja islamske civilizacije koja je učvrstila svoje osnove na nauci u svim oblastima života. Pojašnjava nam Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu da onaj ko se trudi u traženju šerijatskog znanja, prisustvuje predavanjima i halkama učenjaka i ponavlja to znanje, Allah će mu učiniti lahkim znanje koje traži i put kojim je kreno. Bude li na putu sticanja znanja tražio Allahovo zadovoljstvo, Allah će mu omogućiti da radi po tom znanju, te će ono biti razlog njegove upute, uspjeha i zadobijanja nagrade Uzvišenog Allaha.

Onoga dana kada islamski ummet izvrši svoju obavezu prema korisnom znanju vratiće mu se njegov prvobitni ugled koji je imao među drugim narodima. A među generacijama islamske omladine se nalaze oni koji vode računa o ovoj obavezi, inšaallah.

Pouke hadisa:

1. Vrijednost traženja znanja i podsticanje na to.

¹ Ebu-Davud (3/317), broj 3641, Knjiga o znanju, poglavlje: Podsticanje na traženje znanja, i Tirmizi (5/48), broj 2682, Knjiga o znanju, poglavlje: Ono što je prenešeno o prednosti znanja nad ibadetom.

2. Sva stvorenja traže oprost za onog ko traži znanje.
3. Prednost učenjaka koji radi po svom znanju nad pobožnjakom.
4. Razlika između učenjaka i pobožnjaka je poput razlike između punog Mjeseca i ostalih zvijezda.

TRINAESTI HADIS

OBAVEZA ČUVANJA EMANETA

وَأَخْبَرَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ بْنُ بِشْرَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الرَّزَّازُ، ثنا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا طَلْقُ بْنُ عَنَّاِمِ النَّحَّيِّ، ثنا شَرِيكُ، وَقَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: أَدَّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Čuvaj emanet onom ko ti ga je povjerio i nemoj iznevjeriti onog ko te je iznevjerio."¹

Značenje manje poznatih riječi:

emanet – sve ono što je povjereno na čuvanje od imetka, tajni i slično

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru petog hadisa.

Kratki komentar hadisa:

Naređuje Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu da se čuva emanet i preda njegovom vlasniku. Emanet obuhvata ono što je posuđeno ('arija), ono što je dato na čuvanje (vedia') i slično. Emanet ima veliko mjesto u islamu, on je pohvalna osobina kojom treba da se okiti svaki musliman.

Ako je osoba povjerljiva, poštuju ju je ljudi i svi imaju u nju povjerenja, a isto tako, ta plemenita osobina mu daje ugled u porodici i rodbini. Učitelj koji savjesno obavlja svoju obavezu smatra se povjerljivim, Allah mu zahvaljuje na radu a takođe su mu zahvalni i svi ljudi, i učenik koji izvršava svoje zadatke i čuva imetak, tajnu ili čast koje su mu povjerene, smatra se povjerljivim i zaslužuje svaku pohvalu. A onaj koji porekne i zataji povjereni emanet i ne vodi brigu o onom što mu je dato na čuvanje, bilo da je to imetak, tajna ili čast, zaista će ga to odvesti u propast i poniženje na dunjaluku. Pa ako je bio službenik biće otpušten iz službe, a ako je bio trgovac napustiće ga ljudi i neće imati povjerenja u njegovu trgovinu.

1 Ebu-Davud (2/290), broj 3535, poglavlje: Čovjek koji uzima svoje pravo iz tuđeg imetka koji je pod njegovom upravom, i Tirmizi (3/564), broj 1264, i kaže: "Ovaj hadis je hasen garib."

Zbog toga, treba svaki musliman da je povjerljiv u imetku koji su mu dali ljudi, tako što će ga čuvati da se ne izgubi ili ne pokvari. I treba da vodi računa o tajnama i časti koji su mu povjereni, te da se ophodi prema ljudima onako kako vole da se oni prema njemu odnose, jer nema imana onaj ko nema emaneta.

Pouke hadisa:

1. Vadžib je da se povjereni emanet vrati njegovom vlasniku.
2. Zabranjeno je da se pronevjera uzvrati pronevjerom.

ČETRNAESTI HADIS

VRIJEDNOST DŽIHADA NA ALLAHOVOM PUTU

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ نُمَيْرٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا وَقَالَ الْآخَرُونَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ أَبِي مُوسَى قَالَ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- عَنِ الرَّجُلِ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ حَمِيَّةً وَيُقَاتِلُ رِيَاءً أَيْ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- «مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةً لِلَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ».

Prenosi Ebu-Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko se bori da Allahova riječ bude gornja on se bori na Allahovom putu."¹

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru sedmog hadisa.

Kratki komentar hadisa:

Džihad na Allahovom putu je jedno od najboljih djela, pa tako onaj koji se bori na Allahovom putu da bi Allahova riječ bila gornja ima nagradu i sevap kod Allaha. Međutim, ne bori se na Allahovom putu onaj ko se bori radi plijena, ili da bi se čulo o njemu, da bi ljudi govorili: zaista je on hrabar, ili ko udijeli nešto od imetka sa ciljem da zadobije neku dunjalučku korist, kao kada bi htio da se o njemu čuje putem štampe tako da se njegovo ime nađe na listi onih koji su dali dobrovoljne priloge. To je zato što Uzvišeni Allah prima samo ono djelo sa kojim se traži Njegovo lice i koje je čisto od primjesa nastojanja da bi bio viđen i da se o njemu čuje.

Pouke hadisa:

1. Ukazivanje na visoko mjesto džihada na Allahovom putu i njegovoj vrijednosti.
2. Nastojanje čojeka da ga drugi vide u činjenju ibadeta poništava njegovo djelo.
3. Pokuđenost pretjerane ljubavi prema dunjaluku i borbe radi nečeg drugog mimo Allahovog zadovoljstva.

¹ Buharija (1/58), broj 123, Knjiga o znanju, poglavlje: Ko pita stojeći učenjaka koji sjedi, i Muslim (2/1512), broj 1904, Knjiga o upravi, poglavlje: Ko se bori da Allahova riječ bude gornja on se bori na Allahovom putu.

PETNAESTI HADIS

ZABRANA ŠIRKA, NEPOSUŠNOSTI RODITELJIMA I LAŽNOG SVJEDOČENJA

حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْوَاسِطِيُّ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُنبئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ فُلْنَا بِلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: الْإِشْرَاكُ اللَّهُ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مَتَكِبًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلِ الزُّورِ وَشَهَادَةِ الزُّورِ أَلَا وَقَوْلِ الزُّورِ وَشَهَادَةِ الزُّورِ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ.

Prenosi Ebu-Bekre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"**Hoćete li da vas obavijestim o najvećem velikom grijehu?**" Rekli smo: "Svakako, Allahov Poslaniče" Kaže: "**Činjenje širka Allahu (pridruživanje Allahu druga) i neposlušnost roditeljima**". Dok je ovo govorio bio je naslonjen sjedeći pa se ispravi i reče: "**Zar ne, lažan govor i lažno svjedočenje**", i neprestano je to ponavljao tako da smo rekli kamo sreće da ušuti (suosjećajući sa njim).¹

Značenje manje poznatih riječi:

neposlušnost roditeljima – ponižavanje roditelja riječima ili djelom.

Biografija ravije:

Nufe'j ibn el-Haris ibn Klede es-Sekfi, radijallahu anhu, je plemeniti ashab, nazvan je Ebu-Bekre jer se u Bici na Taifu uhvatio za mladu devu i pobjegao od svog naroda, došao Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, i primio islam na njegovim rukama. Prenio je nekoliko hadisa Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve selem, i učestvovao u nekoliko bitki. Preselio je 51. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Velikih grijeha ima mnogo a najveći od njih je širk, tj. pridruživanje Uzvišenom Allahu druga u stvaranju, u činjenju ibadeta ili u Njegovim imenima i svojstvima. Spomenuo je prvo širk jer je on najveći grijeh.

Zatim je naveo neposlušnost roditeljima. To je ogroman grijeh i Allah opominje žestokom kaznom one koji su neposlušni roditeljima. Zato je vadžib muslimanu da roditeljima dobročinstvo čini, pa njih dvoje su se brinuli o njemu sa nježnošću i pažnjom odmalehna. Uzvišeni Allah je naredio činjenje dobročinstva roditeljima, a zabranio neposlušnost, kao što je rekao:

¹ Buharija (2/939), broj 2654, Knjiga svjedočenja, poglavlje: Ono što je rečeno o lažnom svjedočenju, i Muslim (1/91), broj 87, Knjiga o imanu, Poglavlje o velikim grijesima i najvećem velikom grijehu.

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje , ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: 'Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'"¹

I oni su najpreči od svih ljudi da im se bude pokoran i poslušan i da im se izražava poštovanje. Poslušnost roditeljima je stroga obaveza sve dok ne naredi ono u čemu je grijeh.

Veliki grijeh je, takođe, laž i namjerno lažno svjedočenje. Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je posebno istakao lažno svjedočenje zato što su lažan govor i lažno svjedočenje lahki na jeziku, ljudi su nemarni prema njima i mnogo je razloga koji ih uzrokuju, poput mržnje, neprijateljstva i sličnog. Ponovio je ovu riječ nekoliko puta tako da su ashabi rekli kamo sreće da ušuti iz samilosti prema njemu i preziranja onog što ga uznemirava.

Zato je na onom koga je Allah počastio vjerom islamom da se čuva upadanja u bilo koji veliki grijeh i tako izloži samog sebe Allahovoj srdžbi i kazni.

Pouke hadisa:

1. Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, poučava i savjetuje svoje ashabe.
2. Zabrana širka i neposlušnosti roditeljima.
3. Zabrana laži i lažnog svjedočenja.
4. Suosjećanje ashaba sa Poslanikom, sallahu alejhi ve sellem, i njihovo preziranje onog što ga uznemirava.

¹ El-isra', 23-24

ŠESNAESTI HADIS

ZABRANA VARANJA

حُجْرُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى صُبْرَةٍ مِنْ طَعَامٍ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا فَتَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا فَقَالَ يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ مَا هَذَا قَالَ أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ قَالَ: "مَنْ عَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا."

Prenosi Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, idući pijacom naišao na gomilu hrane koja se prodaje, stavio je svoju ruku u tu gomilu i na prstima su mu ostali tragovi vlažnosti, pa reče:

"Šta je ovo, vlasniče hrane?" Kaže: "Pokislo je, o Allahov Poslaniče." Pa mu reče: **"A zašto nisi pokvarenu hranu stavio iznad da je vide ljudi? Onaj ko vara nije od nas."**¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Poučava nas Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu kako treba da se ophode ljudi jedni prema drugima u njihovim trgovinskim relacijama. Nije im dozvoljeno da jedni druge obmanjuju i varaju jer to raspaljuje u njihovim prsima mržnju, širi zlobu i kida islamske bratske veze, a to je ono što islam ne želi od svojih sljedbenika. Naime, islam podstiče da prodavač spomene mahane robe koju prodaje, i da pojasni njene karakteristike od kojih zavisi interes mušterije. A ako ne postupi ovako smatra se varalicom i obmanjivačem izlažući samog sebe Allahovoj srdžbi i kazni.

Pouke hadisa:

1. Obaveza je prodavaču da spomene mahane robe koju prodaje i da opiše njene karakteristike.
2. Zabranjena varanja u međuljudskim postupcima i žestoka opomena onima koji to rade.
3. Vadžib je muslimanima da se međusobno savjetuju.

¹ Muslim (1/99), broj 102, Knjiga o imanu, poglavlje: Riječi Poslanika, sallahu alejhi ve sellem: "Ko nas vara nije od nas", i Tirmizi (3/606), broj 1315, poglavlje: Ono što je prenešeno o zabrani varanja u trgovini, i kaže Tirmizi: "Hadis je hasen sahih."

SEDAMNAESTI HADIS

ZABRANA NEMIMETA

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَابْنُ بَشَّارٍ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الْأَحْوِصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ إِنَّ مُحَمَّدًا -صلى الله عليه وسلم- قَالَ: «أَلَا أُنبئُكُمْ مَا الْعَضَّةُ هِيَ التَّمِيمَةُ الْقَالَةُ بَيْنَ النَّاسِ».

Prenosi Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zar nećete da vas obavijestim šta je 'iddatu (ujed)? To je nemimet, govorkanje među ljudima."¹

Značenje manje poznatih riječi:

nemimet – prenošenje tuđeg govora s ciljem sijanja fesada među ljudima

Biografija ravije:

Ebu-Abdurrahman Abdullah ibn Mes'ud je plemeniti ashab, jedan od prvih muslimana. Ubraja se među najplemenitije ashabe, i najučenije u fikhu i kiraetu. Od Alahovog Poslanika je naučio napamet sedamdeset sura. Preselio je 32. god. po Hidžri u Medini napunivši šezdesetu godinu, radijallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

Islam je din koji poziva u prijateljstvo, uzajamnu ljubav i potpomaganje među mu'minima, i odvraća od preziranja i međusobne mržnje. A ono što najviše ruši društvo i kida veze uzajamne ljubavi je nemimet. Nemimet razjaruje neprijateljstvo i rađa međusobnu netrpeljivost. Često onaj koji čini nemimet i služi se lažima učini više nereda u jednom satu od sihrbaza u jednoj godini. Pa na tebi je, o učeniče, da dobro provjeravaš ono što čuješ i da ne prihvataš sumnjive i neprovjerene riječi, našto upućuju riječi Uzvišenog:

"O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete."²

1 Muslim (4/2012), broj 2606, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinske veze i adabima, Poglavlje o nemimetu.

2 El-Hudžurat, 6.

Pa se čuvaj i dobro pazi onog koji čini nemimet, to je osoba u kojoj nema plemenitosti, niti ahlaka. On namjerno čini neprijatnosti ljudima i raduje se njihovim nevoljama. Da nas Allah sačuva od njegova zla.

Pouke hadisa:

1. Zabrana gibeta (ogovaranja) i nemimeta.
2. Nemimet je veliki grijeh.

OSAMNAESTI HADIS

OBAVEZA TAČNOG MJERENJA NA LITRI I KANTARU

أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ : مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ دَاوُدَ الْعَلَوِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو حَامِدٍ بْنُ الشَّرْقِيِّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي يَزِيدُ النَّحْوِيُّ أَنَّ عِكْرِمَةَ حَدَّثَهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- الْمَدِينَةَ كَانُوا مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ كَيْلًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ) فَأَحْسَنُوا الْكَيْلَ بَعْدَ ذَلِكَ.

Kaže Abdullah ibn 'Abbas, radijallahu anhuma:

"Kada je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu njeni stanovnici su bili među najpokvarenijim ljudima u vaganju kantarom, pa je Uzvišeni Allah objavio: "Teško onima koji pri mjeranju zakidaju", pa su poslije toga pošteno vagali na kantar. ¹

Značenje manje poznatih riječi:

onaj koji pri mjeranju zakida - onaj koji pri vaganju na litri ili kantar zakida

Biografija ravije:

Abdullah ibn 'Abbas ibn Abdulmuttalib ibn Hašim, Kureši Hašimi je plemeniti ashab, učenjak ovog ummeta, mufesir i fakih. Spada među najplemenitije ashabe, i među one koji prenose najviše hadisa. Preselio je 68. god. po Hidžri u Taifu, u 72. godini života.

Kratki komentar hadisa:

Obilježja islama i njegovi uzvišeni principi naređuju da se pošteno i tačno mjeri na litri i kantar, a zabranjuju zakidanje, i zahtijevaju iskrenost u međuljudskim relacijama i da se da svakom njegovo potpuno pravo. Kaže Uzvišeni Allah:

"Teško onima koji pri mjeranju zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kad od drugih kupuju, a kad drugima mjere na litar ili na kantar zakidaju."²

Kažu mufesiri: Došao je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, u Medinu a Medinjani su zakidali na litri i kantar onima koji nisu iz Medine, a uzimali su punu mjeru kad od drugih kupuju... I kažu, takođe: U Medini je bio čovjek koji se zvao Ebu-Džuhejne, imao je dvije posude za mjerenje sa'a³, onom koja vaga punu mjeru vagao bi sebi kada kupuje, a onom koja vaga zakidajući vagao bi drugima kada prodaje.

1 Ibn-Madže, Knjiga o trgovini, poglavlje: Predostrožnost u vaganju na litri i kantar, broj 2223, Šejh Albani smatra da je hadis hasen, a kaže El-Busajri: "Ovaj sened je hasen. Učenjaci hadisa imaju različito mišljenje oko Alije ibn el-Husjen ibn Vakid, a ostali prenosioci hadisa su pouzdani. "

2 El-Mutaffifin, 1-3.

3 Sa'a je mjera za zapreminu u iznosu od četiri pregršti.

A Uzvišeni Allah je učinio muslimana pravednim u vaganju na litri i kantar. Kada vaga nekom drugom ne zakida njegovo pravo, nego mu ga da u potpunosti, i iskren je u trgovanju sa njim kako bi imao bereketa na dunjaluku i veliku nagradu na ahiretu. Jer onaj koji zakida na litri i kantar izlaže sebe Allahovoj srdžbi i kazni na dunjauku i ahiretu, kao što se desilo prijašnjim narodima koji su kada kupuju uzimali punu mjeru, a mjereći drugima zakidali.

Pouke hadisa:

1. Podsticanje na poštenje pri mjerenju na litri i kantar i na iskrenost u trgovanju.
2. Musliman treba da voli drugima ono što voli samom sebi.
3. Zabrana varanja prilikom kupovine, prodaje i sličnog.
4. Onaj ko zakida pri mjerenju na litri i kantar opominje se propašću.

DEVETNAESTI HADIS

ZABRANA MEĐUSOBNE MRŽNJE I ZAVISTI

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ: «لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ».

Prenosi Enes ibn Malik, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nemojte se međusobno mrziti, zavidjeti jedni drugima, biti u neprijateljstvu niti prekidati međusobne odnose, budite, o Allahovi robovi, braća. Nije dozvoljeno muslimanu da izbjegava svoga brata muslimana (tj. da bude u svađi sa njim) više od tri dana."¹

Značenje manje poznatih riječi:

zavist – kada čovjek želi da nestane blagodat koju je Allah dao njegovom bratu muslimanu

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Poučava nas Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu u kakvim međusobnim odnosima je nama vadžib da budemo. To jest, vadžib nam je da budemo braća koja se vole, žive u međusobnoj ljubavi, koja se ophode jedni prema drugima najljepšim islamskim adabima. Ti islamski adabi vode nas prema islamskom ahlakumu i udaljavaju nas od pokvarenog morala, čiste naša srca od mržnje i čine naše ponašanje plemenitim islamskim ponašanjem. Ovaj hadis nam govori da je bratska veza u islamu jača od veza po porijeklu i krvi, jer je temelj bratske veze vjerovanje u Allaha, stoga nije dozvoljeno muslimanu da ne govori sa svojim bratom muslimanom ili da ga izbjegava više od tri dana, osim ako za to ima šerijatski razlog želeći time da ovaj ostavi grijeh zbog kojeg ga izbjegava.

Pouke hadisa:

1. Zabrana međusobne mržnje, zavisti, neprijateljstva i prekidanja odnosa.

¹ Buharija (5/2256), broj 6065, Knjiga o adabima, poglavlje: Zabranjena zavist i neprijateljstvo, i Muslim (4/1983), broj 2559, poglavlje: Zabrana međusobne zavisti, mržnje i neprijateljstva.

2. Zabrana uznemiravanja muslimana na bilo koji način.
3. Zabrana izbjegavanja brata muslimana više od tri dana.
4. Islamski moral nema ništa sa gore spomenutim stvarima.

DVADESETI HADIS

ODGOVORNOST SVAKOG POJEDINCA ZA ONO ŠTO MU JE POVJERENO

حدثنا إسماعيل حدثني مالك عن عبد الله بن دينار عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما: أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: ألا كلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته فالإمام الذي على الناس راع وهو مسؤول عن رعيته والرجل راع على أهل بيته وهو مسؤول عن رعيته والمرأة راعية على أهل بيت زوجها وولده وهي مسؤولة عنهم وعبد الرجل راع على مال سيده وهو مسؤول عنه ألا فكلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته.

Kaže Ibn-Omer, radijallahu anhum: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Svi ste vi pastiri i svi će te biti pitani za svoje stado. Muškarac je pastir u svojoj porodici i biće pitan o svom stadu. Žena je pastirica u kući njenog muža i biće pitana o svom stadu. Sluga je pastir u imetku njegovog gospodara i biće pitan o svom stadu. I svi ste vi pastiri i bićete pitani o svom stadu."¹

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru šestog hadisa.

Kratki komentar hadisa:

Ovaj hadis upućuje da će svaki pojedinac biti pitan o onome što mu je Allah dao na povjerenje. Dužan je da uređuje ono što mu je povjerenjeno, da postupa pravedno i radi na njegovom popravljanju. Obaveza je svima gore spomenutim u hadisu da rade ono što je u koristi onog za koga je odgovoran, da ih savjetuju i poučavaju nužnim stvarima vjere i dunjaluka. Obavezni su, takođe, da iz straha od Allaha lijepo postupaju prema njima kako se ne bi izložili Allahovoj srdžbi i kazni.

Pouke hadisa:

1. Podsticanje vladara i staratelja na blagost i davanje savjeta svojim podanicima.
2. Žestoka opomena onom kome bude povjerena stvar muslimana pa je zapostavi i zanemari.
3. Podsticanje staratelja na pravednost prema onima nad kojima je pretpostavljen.

¹ Buharija (1/304), broj 5188, Knjiga o braku, poglavlje: "Sebe i porodice svoje čuvajte od vatre", i Musim (3/1459), broj 1829, Knjiga o upravi, poglavlje: Vrijednost pravednog imama i kazna imamu zalimu.

DVADESET I PRVI HADIS

ISLAMSKI ADABI JEDENJA

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ أَبِي عُمَرَ جَمِيعًا عَنْ سُفْيَانَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ سَمِعَهُ مِنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ كُنْتُ فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- وَكَانَتْ يَدِي تَطْبِشُ فِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي «يَا غُلَامُ سَمِّ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ».

Kaže Omer ibn Ebi-Seleme:

"Bio sam pod skrbištvom Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem (i jednom kada smo jeli) uzimao sam rukom hranu sa svih krajeva zdjele. Pa mi reče: '**O mladiću, reci bismillah, jedi desnom rukom i jedi ono što je ispred tebe.**'"¹

Biografija ravije:

Omer ibn Ebi-Seleme ibn Abduledes el-Mahzumi je plemeniti ashab, majka mu je Ummu Seleme, žena Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Rođen je druge godine po Hidžri, i odgajan je u kući Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Postavio ga je Alija, radijallahu anhu, namjesnikom Bahrejna. Preselio je u Medini 83. god. po Hidžri, radijallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

U ovom hadisu se skreće pažnja na nekoliko islamskih adaba jedenja o kojima treba voditi računa. Od tih adaba je: izgovaranje bismile prije jela i jedenje desnom rukom. Ovo je dokaz zabrane jedenja i pijenja lijevom rukom, jer je to djelo šejtana, a muslimanu je naređeno da se kloni puta fasika (griješnika) a da ne govorimo šejtana. Dodao je Nafi, jedan od prenosilaca hadisa, uzimanje i davanje (desnom rukom). A isto tako od tih adaba je da musliman jede hranu koja mu je najbliža.

Adabi jedenja i pijenja:

1. Izgovaranje bismile prije jela je mustehab.
2. Ako zaboraviš reći bismillah na početku jela, reci bismillahi evvlehu ve ahirehu.
3. Kada jedeš, jedi desnom rukom, a isto tako kada piješ.
4. Reci elhamdulillah poslije završetka jela i pića.
5. Kada sjedneš da jedeš jedi ono što je ispred tebe.

¹ Buharija (5/2056), broj 5376, Knjiga o hrani, poglavlje: Izgovaranje bismile prilikom jela, i Muslim (3/1599), broj 2022, Knjiga o piću, poglavlje: Adabi jela i pića i propisi vezani za njih.

DVADESET I DRUGI HADIS

ADABI KIHANJA

حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بَالَكُمْ.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada neko od vas kihne, neka kaže: ELHAMDULILLAH (hvala Allahu), i neka mu kaže njegov brat ili prijatelj: JERHAMUKELLAH (Allah ti se smilovao), a kad mu kaže jerhamukellah, neka mu odgovori: JEHDIKUMULLAH VE JUSLIHU BALEKUM (neka vas Allah uputi i popravi vam stanje)."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devs, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Ovaj hadis ukazuje na veličinu Allahove blagodati onome koji kihne, a to se zaključuje iz hajra i dobra koje povlači za sobom kihanje.

U hadisu je i aluzija na veliku Allahovu blagodat prema Njegovom robu. Dao mu je blagodat kašljanja kojom je otklonio od njeg štetu, a onda mu propisao da izgovori elhamdulillah čime biva nagrađen, a zatim da dovi za onog koji je njemu dovio. Pošto je onom koji kihne kihanje bilo blagodat i korist, naređeno mu je da se zahvali Allahu na ovoj blagodati, a uz to njegovi organi su ostali u prirodnom obliku i skladu poslije ovog potresa, koji je prema tijelu kao zemljotres prema Zemlji.

Adabi kihanja:

1. Stišati glas kod kihanja koliko je moguće.
2. Prilikom kihanja staviti ruku ili maramicu na usta.

¹ Buharija (5/2298), broj 6224, Knjiga o adabima, poglavlje: Šta se kaže onom ko kihne.

3. Ko kihne treba reći: elhamdulillah.
4. Onom kome kihne i kaže elhamdulillah se kaže: jerhamukellah.
5. Onom ko kaže jerhamukellah kaže se: jehdikumullah ve juslihu balekum.
6. Dova onom koji kihne rađa ljubav i međusobno zbližavanje među muslimanima.

DVADESET I TREĆI HADIS

PODSTICANJE NA ISKRENOST I ODVRAĆANJE OD LAŽI

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَوَكَيْعٌ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- «عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا».

Prenosi Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Budite iskreni, zaista, iskrenost vodi ka dobročinstvu, i zaista, dobročinstvo vodi ka Džennetu. Čovjek će neprestano govoriti istinu i držati se iskrenosti sve dok ne bude upisan kod Allaha da je iskren. Čuvajte se laži, zaista, laž vodi u grijehenje, i zaista, grijehenje vodi u vatru. I čovjek će neprestano lagati i držati se laži sve dok ne bude upisan kod Allaha da je lažljivac."¹

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru sedmog hadisa.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je sugestija da onom ko se trudi da govori istinu da mu iskrenost postaje prirodna odlika, a onom ko namjerno laže i drži se laži, laž postaje prirodna odlika, i da se sa vježbanjem i sticanjem određenih osobina te osobine ustaljuju, bile one dobre ili loše. Ovaj hadis je dokaz važnosti osobine iskrenosti, te da ona vodi čovjeka u Džennet, i dokaz je koliko je laž ružna osobina i da ona vodi čovjeka u vatru.

Smjernice:

1. Iskrenost je pohvalna moralna osobina na koju islam podstiče.
2. Od upute islama je da se čovječiji govor slaže sa onim što mu je u srcu.
3. Iskrenost je najljepši put za spas na dunjaluku i ahiretu.

¹ Buharija (5/2261), broj 6094, Knjiga o adabima, poglavlje: Riječi Uzvišenog: "O vjernici, bojte se Allaha i budite sa onima koji su iskreni", i Muslim (4/2013), broj 2607, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Zabrana laži i pojašnjenje laži koja je dozvoljena.

4. Iskren mu'min je drag Allahu i ljudima.
5. Ukazivanje prijateljima da je iskrenost put spasa na dunjaluku i ahiretu.
6. Treba reći istinu kada učitelj pita o razlogu nemarnosti u pisanju zadaće.
7. Laž je ružna osobina koju je islam zabranio.
8. Vadžib je dati savjet onom ko laže da ostavi laž.
9. Laž je put koji vodi u vatru.

DVADESET I ČETVRTI HADIS

ZABRANA GIBETA

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي حَبْرَةَ وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ «أَتَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ». قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ». قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ».

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Znate li šta je gibet?" Kažu: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Kaže: "**Da spomeneš svoga brata po onom što ne voli.**" "A šta ako je istina ono što kažem o mom bratu?", neko reče. Kaže: "**Ako je istina to što kažeš, ogibetio si ga, a ako nije istina, potvorio si ga.**"¹

Značenje manje poznatih riječi:

potvorio si ga – slagao si na njega i učinio mu zulum

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Deysi, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da onaj ko ti nije brat po vjeri, za njega nema gibeta, poput židova, kršćana, pripadnika neke druge religije i onog koga je njegova novotarija izvela iz islama. U nazivanju onog koji se gibeti bratom je buđenje želje kod onog koji gibeti da ostavi gibet, jer ako je on njegov brat pa preče je da mu oprost, preče preko njegovih loših djela i nađe opravdanje za njegove mahane, a ne da ih spominjući razglasuje. A u riječima "po onom što ne voli" se sugerije da ako odsutni ne mrzi to zbog čega mu se zamjera poput nemoralnih i bestidnih osoba, da njega gibetiti, u ovom slučaju, nije haram.

Zabrana gibeta je poznata u Šerijatu i na tom su se saglasili učenjaci. Gibet je veliki grijeh i Kur'an mu daje ružan nadimak opisujući onog koji gibeti opisom iznad kog se uzvisuje čovjek normalne ljudske prirode i zdravog ukusa. Kao što kaže Uzvišeni:

¹ Muslim (4/2001), broj 2589, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Zabrana gibeta i nemimeta.

"Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga, a vama je to odvratno."¹

Upoređivanje gibeta sa jedenjem mesa umrlog brata je zbog niskosti ovog grijeha, njegove težine i prezrenosti onih koji gibete.

Smjernice:

1. Zalaganje islama za poštivanje i zaštitu časti muslimana.
2. Zabrana gibeta, a gibet je da musliman spomene svoga brata po onom što ne voli.
3. Razlog postojanja mržnje među muslimanima je gibet.
4. Zabrana laganja među muslimanima i o njima.
5. Spominjanje mahana, pa makar bile prisutne pri osobi, smatra se gibetom.
6. Pohvalno je spominjanje muslimana po onom što voli da se spominje.
7. Dozvoljeno je gibetiti onog koji otvoreno, javno, bez stida čini ono što je zabranjeno, ili novotariju i tome slično, upozoravajući i savjetujući muslimane.

¹ El-Hudžurat, 12.

DVADESET I PETI HADIS

VRIJEDNOST NAZIVANJA SELAMA I NJEGOVOG ŠIRENJA

حدثنا قتيبة قال حدثنا الليث عن يزيد بن أبي حبيب عن أبي الخير عن عبد الله بن عمرو أن رجلا قال: يا رسول الله أي الإسلام خير قال تطعم الطعام وتقرئ السلام على من عرفت ومن لم تعرف.

Prenosi Abdullah ibn Amr ibn el-'As, radijallahu anhum, da je neki čovjek upitao Poslanika, sallahu alejhi ve sellem: "Koji islam je najbolji?" Kaže:

"Da hraniš gladne i nazivaš selam onom koga znaš i koga ne znaš."¹

Biografija ravije:

Abdullah ibn Amr ibn el-'As ibn Vail es-Sehmi el-Kureši je plemeniti ashab, jedan od prvih muslimana. K'ab ibn L'uej je pradjed u kojem se sastaje sa Poslanikom, sallahu alejhi ve sellem, u porijeklu. Prenio je mnogo hadisa. Preselio je otprilike 65. god. po Hidžri, radijallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

Selam je jedno od lijepih Allahovih imena. Izraz "esslamu alejkum" znači: vi ste u Allahovoj zaštiti, kao što se kaže: Allah je s tobom i Allah te prati. Neki učenjaci smatraju da selam znači spas ili mir, tj. Allahov spas je stalno uz tebe.

Najkraća forma nazivanja selama je da čovjek kaže: ESSELAMU ALEJKUM. A razlog što je u formi selama oblik množine "alejkum" (što znači: vama), iako se jednoj osobi naziva selam, je to što taj oblik obuhvata tu osobu i meleke koji su sa njim. A potpunija forma nazivanja selama je da doda: VE RAHMETULLAHI VE BEREKATUHU (što znači: Allahova milost i bereket). Ako je osoba kojoj se naziva selam sama, vadžib je da odgovori na selam, a ako su oni grupa onda je otpozdravljanje fard kifaje.²

Adabi nazivanja selama:

1. Nazivanje selama je sunnet a otpozdravljanje vadžib.
2. Dobro jutro i dobro veče nisu islamski pozdravi.

1 Buharija (1/13), broj 12, Knjiga o imanu, poglavlje: Hranjenje gladnih je od islama, i Muslim (1/65), broj 39, Knjiga o imanu, poglavlje: Dokaz da djela u islamu imaju različite vrijednosti i koja djela u islamu se smatraju najvrednijim.

2 Fard kifaje je vadžib koji je Uzvišeni Allah naredio da se obavi ne gledajući u osobu koja će ga obaviti, pa ako ga neko obavi spada obaveza sa ostalih, a ako ga niko ne izvrši svi su griješni.

3. Mustehab je nazivati selam onom koga znaš i koga ne znaš.
4. Dozvoljeno je nazvati selam išaretom uz izgovor riječima (ovo je u slučaju kada te ne čuje osoba kojoj nazivaš selam).
5. Razgovaranje telefonom se počinje sa selamom.
6. Mustehab je nazvati selam kad se napušta društvo.

DVADEST I ŠESTI HADIS

VRIJEDNOST SAĐENJA I SIJANJA

حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- « مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَانَ مَا أَكَلَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ وَمَا سُرِقَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ مِنْهُ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ وَمَا أَكَلَتِ الظَّيْرُ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ وَلَا يَرَزُهُ أَحَدٌ إِلَّا كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ ».

Prenosi Enes ibn Malik, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Koji god musliman zasadi sadnicu ili posije sjeme pa se hrani od njih ptica, čovjek ili hajvan, ubraja mu se u sadaku."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Hadis upućuje na vrijednost sađenja i sijanja i podstiče na kultiviranje zemljišta. A može poslužiti kao dokaz preporučljivosti uzimanja zemljišta i rada na njemu zbog opće koristi za muslimane i sevapa od toga. Došlo je u predaji kod Muslima:

"إلا كان له صدقة إلى يوم القيامة"

"...ubraja mu se u sadaku do Sudnjeg dana", što znači da nagrada tog djela traje dokle god se jedu plodovi te sadnice ili sjemena, pa makar umro onaj koji je posadio ili posijao, ili je zemljište prešlo u vlasništvo nekog drugog.

Smjernice:

1. Islam naređuje sađenje drveća zbog plodova, ljepote i hladovine.
2. Zemljoradnjom se stiče sevap, jer od nje imaju koristi ljudi, hajvani i ptice.
3. Ne treba sjeći drveće i cvijeće u parkovima, dvorištima i na ulicama.
4. Pomaganje porodice i društva u zaštiti drveća.

¹ Buharija (2/817), broj 2320, Knjiga o sijanju, poglavlje: Vrijednost sijanja i sađenja ako se od tog jede, i Muslim (3/1189), broj 1553, knjiga: Davanje pod zakup, poglavlje: Vrijednost sađenja i sijanja.

DVADESET I SEDMI HADIS

ADABI OBAVLJANJA NUŽDE

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ وَقَالَ يَحْيَى أَيْضًا أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ كِلَاهُمَا عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ - فِي حَدِيثِ حَمَّادٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ وَفِي حَدِيثِ هُشَيْمٍ - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - كَانَ إِذَا دَخَلَ الْكَنِيْفَ قَالَ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ».

Kaže Enes, radijallahu anhu: "Kada bi Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, išao u nužnik rekao bi:

"ALLAHUMME INNI EUZU BIKE MINEL HUBSI VEL HABAISI" (što znači: **Allahu moj, utječem ti se od muških i ženskih džinna**).¹

Prenosi Aiša, radijallahu anha, da kada bi izašao, sallahu alejhi ve sellem, iz nužnika rekao bi:

"GUFRANEK" (što znači: **Tražim Tvoj oprost**).²

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Biografija ravije, ashabijke:

Aiša bintu Ebi-Bekr es-Siddik, radijallahu anhumā, je plemenita ashabijka, majka pravovjernih, žena Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Bila je učena, fakiha i prenijela je mnoštvo hadisa. Preselila je 57. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Preporučuje se ovaj zikir prije ulaska u mjesta u kojima se obavlja nužda, a takođe i u mjestima koja nisu predviđena samo za obavljanje nužde, iako hadis govori o zahodu i o tome da u njemu borave šejtani. Vanjski smisao hadisa upućuje da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, učio naglas ovaj zikir, pa je lijepo učiti ga naglas.

1 Buharija (1/66), broj 142, Knjiga o abdestu, poglavlje: Šta se kaže pri ulasku u nužnik, i Muslim (1/283), broj 375, Knjiga o hajzu, poglavlje: Šta kaže onaj ko hoće ući u nužnik.

2 Ebu-Davud (1/8), broj 30, Knjiga o čišćenju, poglavlje: Šta se kaže kada se izađe iz nužnika.

Adabi obavljanja nužde:

1. Mustehab je proučiti prije ulaska u nužnik: ALLAHUMME INNI EUZU BIKE MINEL HUBSI VEL HABAISI.
2. Mustehab je pri ulasku u kupatilo ući lijevom nogom, a prilikom izlaska izaći desnom.
3. Nakon izlaska iz nužnika mustehab je reći: GUFRA NEK.
4. Zabranjeno je spominjati ime Uzvišenog Allaha unutar kupatila.

DVADESET I OSMI HADIS

TEMELJI ISLAMA

حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عَاصِمٌ - وَهُوَ ابْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ - عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَحَجُّ الْبَيْتِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ».

Od Abdullah ibn Omera, radijallahu anhuma, se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **'Islam se temelji na pet stvari: svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadždža i postu mjeseca ramazana.**'"¹

Biografija ravije:

Biografija ovog ravije je spomenuta u komentaru šestog hadisa.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da islam počiva na pet temelja. Prvi temelj su dva šehadeta: svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha (tj. nema boga koji istinski zaslužuje da se obožava osim Allaha), a ovo obuhvata potvrđivanje Njegovog rububijeta (da je On Stvoritelj, Opskrbljivač, ...), uluhijeta (da se samo Njemu ibadet čini) i Njegovih imena i svojstava, i svjedočenju da je Muhammed Allahov rob i Njegov poslanik. Ovaj drugi šehadet se očituje potvrđivanjem onog o čemu nas je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, obavijestio, poslušnošću u onom što nam je naredio i ostavljanjem onog što nam je zabranio i od čega je odvrćao. Svjedočenje da je Muhammed Allahov poslanik je od potpunog ispoljavanja tevhida Uzvišenom Allahu.

Drugi temelj je obavljanje namaza, to jest ustrajnost u njegovom obavljanju ili uopće klanjanje.

Treći temelj je davanje zekata, a on se daje izdvajanjem dijela imetka na poseban način.

Četvrti temelj je obavljanje hadždža, ko ima za to mogućnosti, a pod mogućnosti se misli na putne troškove i tjelesnu sposobnost za obavljanje hadždža.

I peti temelj je post mjeseca ramazana.

¹ Buharija (1/12), broj 8, Knjiga o imanu, poglavlje: Iman, i Muslim (1/45), broj 16, Knjiga o imanu, poglavlje: Temelji i glavni osnovi islama.

Neki propisi vezani za temu:

1. Svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik je temelj islama.
2. Namaz je jedan od najvažnijih ruknova islama.
3. Namaz ima svoje strogo određeno vrijeme za obavljanje i nije ga dozvoljeno odgađati van njegova vremena bez opravdanog razloga.
4. Namaz je razlog ljudske sreće na dunjaluku i ahiretu.
5. Vadžib je davanje zekata kada se za to ispune šarti.
6. Post je vadžib svakoj punoljetnoj osobi, a maloljetnoj je mustehab.
7. Obavljanje hadždža je vadžib onome kod koga se ispune šarti za obavljanje hadždža.

DVADESET I DEVETI HADIS

PAŽNJA ISLAMA PREMA MESDŽIDIMA

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَسْوَدًا أَوْ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَتْ يَقُمُ الْمَسْجِدَ فَمَاتَ فَسَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَقَالُوا مَاتَ قَالَ: أَفَلَا كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي بِهِ دُلُونِي عَلَى قَبْرِهِ أَوْ قَالَ قَبْرَهَا فَأَتَى قَبْرَهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek crnac, ili žena crkinja, čistio mesdžid, te je umro. Pa je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, pitao o njemu i rekoše mu da je umro. A on reče:

"Zar me niste mogli o tome obavijestiti, pokažite mi njegov kabur, ili je rekao, njen kabur", pa je otišao na njegov kabur i klanjao mu dženazu.¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da islam vodi računa o čistoći mesdžida. Takođe, u njemu je dokaz o ispravnosti dženaze namaza poslije ukopavanja umrlog, svejedno da li mu je klanjana dženaza prije ukopa ili ne. A isto tako hadis upućuje da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, posvećivao veliku pažnju mesdžidima.

Propisi vezani za hadis:

1. Islam vodi računa o održavanju čistoće mesdžida.
2. Pažnja Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, prema ovom čovjeku ukazuje koliko je, sallahu alejhi ve sellem, vodio računa o svojim ashabima i pitao o njima kada su odsutni.
3. Podsticanje na održavanje Allahovih kuća i na učestvovanje u njihovom čišćenju.

¹ Buharija (1/175), broj 460, Knjga o namazu, poglavlje: Čišćenje mesdžida, i Muslim (2/659), broj 956, knjiga: Dženaza, poglavlje: Namaz na kaburu.

4. Nebacanje maramica i sličnog u mesdžidima.
5. Čišćenje mesdžida, uređivanje mushafa i prostirki i zatvaranje vrata je vid brige o mesdžidu.
6. Ne treba pisati po vanjskim ili unutrašnjim zidovima mesdžida.
7. Podsticanja na klanjanje dženaze namaza dobrim ljudima, i preporučljivost klanjanja dženaze prije ukopa, ili poslije na kaburu za onog ko ne prisustvuje dženazi.

TRIDESETI HADIS

ZABRANA PROŠENJA BEZ POTREBE

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ” مَنْ سَأَلَ النَّاسَ تَكْثُرًا فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْثِرْ“.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko prosi od ljudi da bi se obogatio, zaista on prosi žeravicu, pa nek prosi malo ili nek prosi puno."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Kaže Ibnul-Arebi: "Značenje njegovih riječi "...zaista on prosi žeravicu..." je da će biti kažnjen vatrom, a može imati i stvarno značenje, tj. da će ono što uzima postati žeravica pa će biti njome žigosan kao što će biti sa onim koji ne daje zekat. A njegove riječi "...pa nek prosi malo..." su ironična naredba (podrugljivost), a poput ovih riječi su one poslije njih, ili je to pak naredba koja u sebi nosi prijetnju poput Allahovih riječi:

"Radite šta hoćete..."².

Dakle, hadis upućuje na zabranu prošnje onom ko prosi da bi bio imućniji."

Propisi vezani za hadis:

1. Zabrana prošnja od ljudi bez potrebe.
2. Prosimi malo ili puno bez potrebe se ne razlikuje u grijehu.
3. Treba znati da bogatstvo nije mnoštvo imetka nego je bogatstvo bogatstvo duše.
4. Stroga prijetnja onom ko prosi od ljudi da bi se obogatio.
5. Osoba koja prosi bez potrebe je bez stida.
6. Od osobina pravog muslimana je da bude čedan.

1 Muslim (2/720), broj 1041, Knjiga o zekatu, poglavlje: Pokudenost prošnja od ljudi.

2 El-Fussilet, 40.

TRIDESET I PRVI HADIS

PRAVA KOMŠILUKA

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ صَيفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznamirava svog komšiju, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka bude gostoljubiv, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori ono u čemu je hajr ili neka šuti."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Hadis govori o čuvanju komšijskog prava, a to je od stvari koje upotpunjuju iman. Nanošenje štete komšiji je veliki grijeh, na što upućuju riječi Poslanika, sallahu alejhi ve sellem: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznamirava svog komšiju." Veličina ovog grijeha se razlikuje shodno stanju komšije, da li je on dobar čovjek ili nije. Komšijsko pravo koje obuhvata sve vrste komšija je da mu se želi hajr, da se savjetuje na lijep način, da se dovi za njegov da ga Allah uputi i da mu se ne nanosi šteta.

Zaista, suvišan govor nema granica, dok je bitan govor naveden u knjizi Uzvišenog Allaha, gdje kaže:

"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima."²

Štete suvišnog govora su bezbrojne, od njih su pričanje o grijesima, poput pričanja o miješanju žena sa muškarcima i o pijanskim sijelima. Takođe, suvišan govor je i ponašanje fasika, poput: gibeta, nemimeta, svađe, raspravljanja i zbijanja šala. U to

1 Buharija (5/2273), broj 6018, Knjiga o adabima, poglavlje: Gostoljublje, i Muslim (1/68), broj 47, Knjiga o imanu, poglavlje: Podsticanje na lijepe komšijske odnose i gostoljublje.

2 En-Nisa', 114.

ulazi i grijeseenje, psovanje, razvrat, bestidan govor, ruganje i ismijavanje s ljudima, laganje i slicno.

Propisi vezani za hadis:

1. Islam podstiče na stvari koje uzrokuju ljubav i međusobno potpomaganje među ljudima.
2. Međusobno potmaganje komšija jača veze među njima.
3. Od dobročinstva prema komšiji je neuznemiravanje njegove djece rječju ili djelom.
4. Pisanje po zidovima i nanošenje štete na posjedima komšija se ubraja u uznemiravanje komšija.
5. Veliki je grijeh gledanje u unutrašnjost komšijine kuće, bilo sa krova, kroz otvor na vratima ili kroz ogradu.
6. Bacanje smeća ili kamenja ispred kuća komšija ili u njihova dvorišta uzrokuje mržnju među komšijama.
7. Dizanje glasa uznemirava komšije.
8. Gostoljubivost je vadžib.
9. Od potpunog imana je da se ne priča mnogo.
10. Od razloga poštovanja čovjeka od strane drugih je da mnogo ne priča.
11. Lijep govor se ne ubraja u zabranjeno pretjerano pričanje.
12. Šutnja je bolja od beskorisne priče.
13. Pričati malo je od imana.

TRIDESET I DRUGI HADIS

UPOZORENJE NA SRDŽBU

حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ هُوَ ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِنِي قَالَ: لَا تَغْضَبْ فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبُ.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek rekao Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem:

"Oporuči mi", rekao je: "**Ne srđi se**", pa je ponovio nekoliko puta, a on mu reče: "**Ne srđi se**".¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da je srdžba zabranjena, te da se treba kloniti povoda koji uzrokuju srdžbu i ne izlagati se onome što je donosi. U hadisu je i dokaz da je blagost naređena, jer nešto zabraniti znači narediti ono što mu je suprotno. Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, se ograničio ovim riječima (ne srđi se) zato što je onaj koji pita bio po prirodi ljut čovjek, a on bi, sallahu alejhi ve sellem, odgovarao svakom ono što je najpreče za njega i što priliči njegovom stanju. U riječima "Ne srđi se" sastavio je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem hajr, dunjaluka i ahireta, jer srdžba vodi u međusobno neprijateljstvo i kidanje veza uzajamne ljubavi. Ponekad srdžba navede onog koji se srđi da uznemirava onog na koga se naljutio i da pređe šerijatsku granicu u tome, a to je mahana u njegovoj vjeri.

Propisi vezani za temu:

1. Islam je zabranio srdžbu zbog njenih štetnih posljedica.
2. Upozorenje na srdžbu jer je ona od šejtana.
3. Musliman bez razloga ne srđi druge muslimane.
4. Blagost i promišljenost su pohvalna svojstva.
5. Ko se puno ljuti mnogo se kaje.

¹ Buharija (5/2267), broj 6116, Knjiga o adabima, poglavlje: Upozorenje na srdžbu.

TRIDESET I TREĆI HADIS

ZABRANA NEPOSUŠNOSTI RODITELJIMA

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ الْهَادِ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو
بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ « مِنْ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ ». قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ يَشْتِمُ الرَّجُلُ
وَالِدَيْهِ قَالَ « نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ ».

Prenosi Abdullah ibn 'Amr ibn el-'As, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Od velikih grijeha je da čovjek psuje svoje roditelje." Kažu: "Zar čovjek psuje svoje roditelje, o Allahov Poslaniče?" Kaže: "Da, psuje nečijeg oca pa on psuje njegovog oca, i psuje nečiju majku pa on psuje njegovu majku."¹

Biografija ravije:

Abdullah ibn Amr ibn el-'As ibn Vail es-Sehmi el-Kureši je plemeniti ashab, jedan od prvih muslimana. K'ab ibn L'uej je pradjed u kojem se sastaje sa Poslanikom, sallahu alejhi ve sellem, u porijeklu. Prenio je mnogo hadisa. Preselio je otprilike 65. god. po Hidžri, radujallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da je zabranjeno uzrokovati neprijatnost roditeljima i njihovo psovanje, i da je to veliki grijeh. Takođe, taj drugi je griješan zbog psovanja njegovih roditelja. Ovaj hadis je dokaz za šerijatski argument SEDDU ZERI'A (zatvaranje puteva koji vode u haram). Iz tog argumenta se uzima da djelo koje vodi u haram je haram iako sa tim djelom nije namjeravan haram. Na ovo upućuju i riječi Uzvišenog:

"Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, klanjaju, da ne bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili."²

Propisi vezani za hadis:

1. Zabrana psovanja, vrijeđanja i proklinjanja.
2. Psovanje i proklinjanje je razlog za upadanje u grijeh.
3. Ne treba vrijeđanje uzvratiti uvredom jer time se gubi nagrada.

¹ Buharija (5/2228), broj 5973, Knjiga o adabima, poglavlje: Neka čovjek ne psuje svoje roditelje, i Muslim (1/92), broj 90, Knjiga o imanu, Poglavlje o velikom grijehu i najvećim velikim grijesima.

² El-Ena'm, 108.

4. Uznemiravanje roditelja može biti riječima kao što može biti i djelom.
5. Ko psuje ljude njegova psovka se često vrati na njega.
6. Od stvari koje se ubrajaju u uznemiravanje roditelja je uzrokovanje njihovog psovanja.

TRIDESET I ČETVRTI HADIS

POKUĐENOST BAVLJENJA ONIM ŠTO TE SE NE TIČE

حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ.

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Od lijepog islama čovjeka je da ostavi ono što ga se ne tiče."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

Ovaj hadis je od hadisa DŽEVAMI'UL KELIM, a to su hadisi u kojima se sa malo riječi mnogo kaže. Hadis znači da je od lijepog islama čovjeka da ostavi ono za čim nema potrebe od riječi i djela, što mu nije od nužnih stvari vjere i dunjaluka, niti mu može koristiti u zadovoljstvu njegovog Gospodara, poput zabranjenih stvari, mekruha, sumnjivih stvari i suvišnih diskusija.

Nakon što ostavi spomenute stvari, treba se ograničiti na ono što mu daje veću korist i fajdu, jer musliman, i kada pretpostavi da se spasio od upadanja u grijeh, ne može se sačuvati od nedaća koje mu nanose štetu u zdravlju, imetku ili sličnom.

Propisi vezani za hadis:

1. Islam podstiče muslimane da se ne upliću u ono što ih se ne tiče.
2. Od potpunosti islama je da musliman ostavi ono što ga se ne tiče od riječi i djela.
3. Musliman ne odgovara na pitanje o kojem nije pitan.
4. Ukazivanje na hajr je od stvari koje se tiču muslimana.

¹ Tirmizi (4/558), broj 2317, Knjiga o zuhdu, Poglavlje o onom ko priča da bi nasmejao ljude, i kaže : "Ovaj hadis je garib."

TRIDESET I PETI HADIS

POKUĐENOST OHOLOSTI I PREPORUČLJIVOST ULJEPŠAVANJA

وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ دِينَارٍ جَمِيعًا عَنْ يَحْيَى بْنِ حَمَّادٍ - قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ - أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ فَضِيلِ الْفُقَيْمِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّخَعِيَّ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ « لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ ». قَالَ رَجُلٌ إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ تَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً. قَالَ « إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبَرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَعَمَطُ النَّاسِ ».

Prenosi Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Neće ući u Džennet onaj u čijem srcu bude koliko i trun oholosti." Na to neki čovjek reče Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem: "Zaista, čovjek voli da mu njegova odjeća i obuća budu lijepi." Kaže Poslanik, sallahu alejhi ve sellem: **"Allah je lijep i voli ljepotu, oholost je odbijanje istine i potcjenjivanje ljudi."**¹

Biografija ravije:

Ebu-Abdurrahman Abdullah ibn Mes'ud je plemeniti ashab, jedan od prvih muslimana. Ubraja se među najplemenitije ashabe, i najučenije u fikhu i kiraetu. Od Alahovog Poslanika je naučio napamet sedamdeset sura. Preselio je 32. god. po Hidžri u Medini napunivši šezdesetu godinu, radijallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

Hadis govori o podsticanju na čistoću, o zabrani oholosti, izdizanju iznad ljudi, omalovažavanju ljudi, i odbacivanju i negiranju istine iz umišljenosti i oholosti. Oholost može biti unutrašnja i vanjska. Unutrašnja oholost je narav u duši, njoj naziv oholost više priliči. A vanjska oholost su djela koja se fizički ispoljavaju i ona su plod te naravi. I kada se ta djela ispolje, kaže se oholo se ponaša, a kada su skrivena kaže se oholost. Pa kod koga se nađe oholo ponašanje i unutrašnja oholost zaslužuje prijetnju.

Muslimanu priliči da osjeća odvratnost prema ovom prezrenom svojstvu, da se prisjeća da što god je blagodati kod njega da je to od Allaha i da osobina oholosti ne priliči nikome osim Onome kome pripada gordost i veličanstvo, slavljen je On i Uzvišen.

Međutim, nije od oholosti dozvoljeno uljepšavanje i sređivanje. Ono je pohvalno u islamu, po prirodi lijepo i u njemu je ispoljavanje Allahovih blagodati koje je podario robu. Zaista, Allah voli da gleda trag Svoje blagodati na Svom robu. A ujedno, uljepšavanje se podudara sa onim što Uzvišeni Allah voli, jer Allah je lijep i voli ljepotu.

¹ Muslim (1/93), broj 91, Knjiga o imanu, poglavlje: Zabrana oholosti i pojašnjenje toga.

Propisi vezani za hadis:

1. Zabrana oholosti i potcjenjivanja ljudi.
2. Oholost je veliki grijeh, bilo da je mala ili velika.
3. Čistoća obuhvata sve što čovjek oblači i upotrebljava.
4. Pojavljivanje među ljudima lijepog izgleda pričajući o Allahovom ni'metu i zahvaljujući na njemu, nije oholost.
5. Požrtvovanost u čišćenju kuće, škole i ulice.
6. Nije lijepo pisati po školskom stolu i zidu.
7. Mustehab je kupati se najmanje jedanput u sedmici.

TRIDESET I ŠESTI HADIS

MNOŠTVO PUTEVA DOBRA U ISLAMU

وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ مُحَمَّدِ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- فَذَكَرَ أَحَادِيثَ مِنْهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- «كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ» - قَالَ - تَعْدِلُ بَيْنَ الْإِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ - قَالَ - وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خَطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَتُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ».

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Za svaki ljudski zglob se daje sadaka svakog dana u kojem grane sunce. Da izmiriš dvojicu je sadaka, da pomogneš čovjeka u njegovoj jahalici, da mu pomogneš da je uzjaše ili da staviš njegove stvari na jahalicu, je sadaka. I lijepa riječ je sadaka. Svaki korak kojim ideš na namaz je sadaka i otklanjanje neprijatnosti sa puta je sadaka."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devs, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da se sadaka ne ograničava na ono što joj je osnova, a to je da čovjek dobrovoljno udijeli iz svog imetka. Pa tako nije specifična samo za imućne, nego je svako sposoban da udjeli sadaku u većini slučajeva i bez teškoće. Zaista, sve što čovjek radi ili kaže od dobrih djela piše mu se da ima sadaku.

Propisi vezani za hadis:

1. Uzvišeni Allah je iz milost prema Svojim robovima učinio sticanje dobrih djela lahkim i jednostavnim.

¹ Buharija (3/1090), broj 2989, Knjiga o džihadu, poglavlje: Ko uzme za uzengiju i slično, i Muslim (2/699), broj 1009, Knjiga o zekat, poglavlje: Ime sadaka se upotrebljava za sve vrste dobra.

2. Vadžib je biti zahvalan Uzvišenom Allahu na blagodati čula, tjelesnih organa i drugih ni'meta.
3. Pomaganje drugih u dobru je vid zahvale Uzvišenom Allahu.
4. Pomiriti braću i kolege je vadžib.
5. Obraćati se ljudima lijepim govorom se ubraja u pohvalna svojstva.
6. Odlaskom u mesdžid se stiču dobra djela i poništavaju loša.
7. Brižljivost u otklanjanju neprijatnosti u školi i na ulici.
8. Nebacanje smeća na ulicu jer se to suprosvavlja učenju islama.
9. Stavljanje smeća na mjesto koje je za to određeno je od islamskih adaba.

TRIDESET I SEDMI HADIS

UPOZORENJE NA OSTAVLJANJE VATRE DA GORI U KUĆI PRILIKOM SPAVANJA

حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْأَشْعَثِيُّ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ وَأَبُو عَامِرٍ الْأَشْعَرِيُّ وَأَبُو كُرَيْبٍ - وَاللَّفْظُ لِأَبِي عَامِرٍ - قَالُوا حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ احْتَرَقَ بَيْتٌ عَلَى أَهْلِهِ بِالْمَدِينَةِ مِنَ اللَّيْلِ فَلَمَّا حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِشَأْنِهِمْ قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَدُوٌّ لَكُمْ فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا عَنْكُمْ».

Prenosi se da je Ebu-Musa el-Eš'ari rekao: "U Medini se noću zapalila kuća sa ukućanima, pa je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, nakon što mu je ispričano o postupku ukućana, rekao:

"Zaista, ova vatra je vaš neprijatelj, pa kada legnete ugasite je."¹

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je uputa plemenitog Vjerovjesnika, sallahu alejhi ve sellem, da se bude na oprezu i da se otkloni sve ono što može uzrokovati neugodnosti muslimanu i drugima. Od toga je gašenje vatre prije spavanja, i da se ne bude nemaran u tome. Ova naredba nije ograničena samo na spavanje, nego je njen smisao da musliman ne bude nehajan, a spavanje je vrijeme kada je velika vjerovatnoća da se neprijatnost može desiti, i zbog toga je spomenuto. Takođe, naredba o gašenju nije ograničena na svjetiljku i lampe, kao što je došlo u nekim hadisima, nego se iz ovog hadisa razumije naredba o gašenju vatre i na drugim mjestima. Ponekad vatra iz svjetiljke ili fitilja dopre do stvari i zapali ih, pa zbog toga se treba osigurati od požara. Kada se potpuno obezbjedi tako da je siguran da do požara neće doći, onda prestaje važenje propisa, jer je nestao razlog zbog kojeg je propisan.

Propisi vezani za hadis:

1. Upozorenje na poigravanje sa vatrom.

¹ Buharija (5/2319), broj 6294, knjiga: Traženje dozvole za ulazak, poglavlje: Ne ostavljaj vatru da gori u kući prilikom spavanja, i Muslim (3/1596), Knjiga o piću, poglavlje: Naredba o pokrivanju zdjela i vezanju mješina za vodu.

2. Poigravanje sa šibicom i upaljačem je razlog nastajanja požara.
3. Ne upotrebljavati peć na plin bez znanja kako se koristi.
4. Gašenje vatre nakon njene upotrebe.
5. Ne zatvarati vrata sobe ako je u njoj peć ili kamin.
6. Treba imati aparat za gašenje požara u kući, školi i autu.

TRIDESET I OSMI HADIS

ZABRANA MUČENJA ŽIVOTINJE

حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ بْنِ عُبَيْدِ الصُّبَيْحِيِّ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ - يَعْنِي ابْنَ أَسْمَاءَ - عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ «عَذَّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هَرَّةٍ سَجَنَتَهَا حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ لِأَنَّهَا أَطْعَمَتَهَا وَسَقَمَتَهَا إِذْ هِيَ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكْتَهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ».

Prenosi Abdullah ibn Omer, radijallhu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kažnjena je žena zbog mačke koju je zatvorila sve dok nije umrla, pa je zbog nje ušla u vatru. Nije je hranila ni počila kada ju je zatvorila, niti ju je pustila da jede gmizavce i insekte."¹

Biografija ravije:

Abdullah ibn Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhumu, je plemeniti ashab, prenio je mnogo hadisa. Bio je najčvršći u slijedenju sunneta. Preselio je 73. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da ne treba uznemiravati nijednu životinju ni pticu bilo koje vrste bile, svejedno bile one ptice za ukras, golubovi, zečevi ili slično. Osim onih životinja koje se izuzimaju iz ovog propisa, poput FEVASIKA², kojeg je dozvoljeno ubiti u Mekanskom haremu i van njega i vezega (vrsta guštera).

Takođe, u hadisu je dokaz da životinje ne treba zatvarati i lišavati ih hrane. Ova žena je ušla u vatru zbog mačke, pa se analogijom (kijasom) na to sve životinje i ptice stavljaju pod isti propis. Neki učenjaci su zaključili iz ovog hadisa da je vlasnik obavezan izdržavati životinje koje su u njegovom posjedu.

Priča Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhumu, je poznata, njen rezime je da je on naišao pored skupine ljudi koji su postavili kokošku i zajednički je gađali, pa kada su ga ugledali, razbježali su se a on je na to rekao: "Ko je ovo uradio? Zaista, Allahov Poslanik je prokleo onog ko to radi."

1 Buharija (2/83), broj 2365, knjiga: Davanje pod zakup, poglavlje: Vrijednost navodnjavanja vodom, i Muslim (4/1760), broj 2242, Knjiga o selamu, poglavlje: Zabrana ubijanja mačke.

2 FEVASIK su životinje spomenute u hadisu muttfek alejhi od Aiše, radijallahu anha, od njih su: škorpija, lutnja (vrsta sokola), gavran, miš i pas koji ujeta, u drugim rivajetima je dodato: zmija, zvijeri, vuk i tigar.

Propisi vezani za hadis:

1. Upozorenje na uznamiravanje životinja i ptica svih vrsta, poput ptica za ukras, golubova, zečeva, kokoši, mački, pasa i slično, osim što je došlo u Šerijatu da je dozvoljeno ili mustehab ubiti, poput vezega i fevasika koji se ubijaju u Haremu i van Harema.
2. Zabranjeno je zatvarati bilo koju životinju i lišavati je hrane.
3. Ne treba biti uporan u traženju od roditelja da kupe neku životinju zbog bojazni da se ne zgriješi prilikom hranjenja iz nemarnosti.
4. Biti milostiv prema životinjama i pticama je razlog ulaska u Džennet. Došlo je u hadisu da je Allah oprostio čovjeku zbog toga što je napojio žedna psa.

TRIDESET I DEVETI HADIS

IMAN I ISTIKAMET

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَأَبُو كُرَيْبٍ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ وَحَدَّثَنَا فُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَمِيصًا عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ كُلُّهُمُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ - وَفِي حَدِيثِ أَبِي أُسَامَةَ غَيْرَكَ - قَالَ «قُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ فَاسْتَقِيمَ».

Prenosi se da je Sufjan ibn Abdullah, radijallhu anhu, rekao: "Rekao sam, o Allahov Poslaniče, reci mi o islamu nešto pa da više nikog drugog ne pitam", pa mu reče:

"Reci vjerujem u Allaha, a zatim ustraj."¹

Biografija ravije:

Sufjan ibn Abdullaha es-Sekafi, radijallahu anhu, je plemeniti ashab, bio je Omerov, radijallhu anhu, namjesnik u Taifu.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz obaveze stalne poslušnosti Uzvišenom Allahu i da je iman (vjerovanje) u Allaha temelj istikameta (ustrajnosti). I ovaj hadis je od hadisa DŽEVAMI'UL-KELIM koji u sebi sadrži mnoga značenja izražena sa malo riječi. Zaista, Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, je dato da sa malo riječi mnogo kaže, sakupio je ovom ashabu u ovim dvjema karakteristikama sva značenja islama, imana i pokornosti.

Takođe, u hadisu nema izvještačenosti i suvišnih jezičkih ukrasa, jer hadis teče iz iskrene prirode i čistog obilnog izvora Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, a to se jasno vidi u lahkoći izraza. On se, sallahu alejhi ve sellem, obraća jednostavnim riječima običnim masama i inteligenciji, a uz to govor odgovara stanju onog kome se obraća.

Pouke hadisa:

1. Pitanje učenih o onom što se ne zna.
2. Iman u Uzvišenog Allaha je temelj islama.
3. Brižljivost ashaba, radijallahu anhum, u učenju propisa islama i rad po njima.
4. Iman i istikamet su vadžib svakom muslimanu.

¹ Muslim (1/65), Knjiga o imanu, poglavlje: Opća obilježja islama.

ČETRDESETI HADIS

KO OSTAVI NAMAZ, KAFIR JE (NEVJERNIK)

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى التَّمِيمِيُّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ كِلَاهُمَا عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ يَحْيَى أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ -صلى الله عليه وسلم- يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرَكَ الصَّلَاةَ».

Prenosi Džabir ibn Abdullah, radijallhu anhum, da je čuo Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Zaista, između čovjeka, širka i kufra (nevjerstva) je ostavljanje namaza."¹

Biografija ravije:

Džabir ibn Abdullah ibn 'Amr ibn Haram el-Ensari es-Selemi je plemeniti ashab, ensarija, ubraja se među poznate ashabe, radijallahu anhum. Učestvovao je na Bedru i Hunejnu i borio se uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, u devetnaest bitki (gazveta). On je od onih ashaba koji prenose mnogo hadisa. Preselio je u Medini nakon 70. god. po Hidžri, radijallahu anhum.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da je ostavljanje namaza kufr, dalalet (zabluda) i izlazak iz kruga islama. Veoma je mnogo hadisa koji upućuju na obavezu obavljanja namaza u džematu i u džamijama koje se Allahovom voljom podižu i u kojima se spominje Njegovo ime. Svakom muslimanu je vadžib da vodi računa o ovoj obavezi, pristupi njenom izvršenju, da ne bude nemaran i da je preporučuje svojoj djeci, ukućanima i ostaloj braći muslimanima. Zaista, nema udjela u islamu onome ko ostavi namaz.

Pouke hadisa:

1. Znanje da je namaz stub islama i njegov temelj.
2. Od najvažnijih stvari kojom se musliman razlikuje od kafira je izvršenje obaveze namaza.
3. Namaz je najbitniji praktični temelj islama i ne stavlja se ispred njega nijedno drugo djelo.
4. Namaz je jedno od najvećih djela sa kojim se približava Uzvišenom Allahu.
5. Namazom se stiču mnoge koristi na dunjaluku i ogromna nagrada na ahiretu.

¹ Muslim (1/88), broj 82, Knjiga o imanu, poglavlje: Nazivanje kafrirom onog ko ostavi namaz.

ČETRDESET I PRVI HADIS

STID JE KLJUČ SVAKOG DOBRA

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ - وَاللَّفْظُ لِابْنِ الْمُثَنَّى - قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا السَّوَّارِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَنَّهُ قَالَ «الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِالْخَيْرِ».

Prenosi se od 'Imrana ibn Husajna, radijallahu anhuma, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Stid donosi samo hajr."¹

Značenje manje poznatih riječi:

stid – karakterna osobina koja sprečava čovjeka da radi pokudena djela

Biografija ravije:

'Imran ibn Husajn el-Huza'i el-K'abi, radijallahu anhuma, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu. Bio je od ashaba koji su se istakli u fikhu. Živio je u Basri, a 52. god. po Hidžri preselio je na ahiret.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je pohvala stida i isticanje da je on dio imana, stoga je stid islamski moral. Međutim, pohvalni stid je stid kako ga islam tretira, a ne onaj iz kojeg proizilazi ostavljanje nekih vadžiba, poput ostavljanja naređivanja dobra i odvrćanja od zla. Ovo, zaista, nije islamski stid nego slabost i poniženje, a naziva se stidom zbog sličnosti islamskom stidu.

A hadis može imati i značenje: onaj čiji je ahlak stid da u njemu hajr preovlađuje. Ili može značiti: ako je stid dio njegovog ahlaka da je hajr u njemu sam posebi, a činjenje grijeha, ponekad, ne negira taj hajr.

Pouke hadisa:

1. Imati osobinu stida je dio imana.

1 Buharija (5/2267), broj 5766, Knjiga o adabima, Poglavlje o stidu, i Muslim (1/64), broj 37, Knjiga o imanu, poglavlje: Dijelovi imana.

2. Stid je ključ za sva vrata dobra.
3. Stid je osobina vjerovjesnika, alejhimussalatu vesselamu.
4. Ružne riječi negiraju stid, poput psovke, vrijeđanja i galame.
5. Nije od islamskog stida ostavljanje obaveze naređivanja dobra i odvrćanja od zla.

ČETRDESET I DRUGI HADIS

VIJEDNOST ZIKRA I ONIH KOJI ZIKRE

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

Prenosi Ebu-Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Onaj koji zikri (spominje svoga Gospodara) i onaj koji ne zikri (koji Ga ne spominje) su primjer živog i mrtvog."¹

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Pod riječi zikr u hadisu podrazumijevaju se zikrovi na koje podstiče Kur'an i sunnet da se uče, poput zikra el-bakijatus-salihatu (dobra i trajna djela), to jest, izgovarati: subhanallahi vel-hamdu lillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber (slava i hvala Allahu, nema drugog boga osim Allaha, Allah je najveći).

Takođe, riječ zikrullah (spominjanje Allaha) upotrebljava se u značenju marljivog izvršavanja onog što je naredeno i preporučeno, kao učenje Kur'ana, čitanje hadisa, izučavanja nauke, klanjanje nafile i upućivanje dove. Značenje riječi zikr (spominjanje Allaha) obuhvata sva ova djela, iako se većina njih vrše jezikom. A onaj koji iskreno čini zikr slijedeći u tome uputu Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, biće nagrađen u svakom slučaju.

Propisi vezani za zikr:

1. Zikr je lagan na jeziku, težak na mizanu (vagi) na Sudnjem danu.
2. Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je imao poseban zikr za svako stanje. Na primjer:
 - a. Zikr ulaska u mesdžid i izlaska iz mesdžida.
 - b. Zikr pri ulasku u nužnik i pri izlasku iz nužnika.

¹ Buharija (5/2353), broj 6407, Knjiga o dovama, poglavlje: Vrijednost spominjanja Allaha, dž.š..

- c. Zikr prije spavanja i nakon buđenja.
3. Najvredniji zikr su riječi *la ilahe illellah*.
4. Zikr čuva čovjeka od džinnskih i ljudskih šejtana i daje mu smirenost i radost.
5. Učenje plemenitog Kur'ana i donošenje salavata na Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, se ubraja u zikr.
6. Onaj koji ne zikri je poput mrtvog čovjeka.

ČETRDESET I TREĆI HADIS

PODSTICANJE NA LIJEP AHLAK

حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حُمَيْرَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ: "إِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا".

Prenosi se da je Abdullah ibn Amr ibn el-'As, radijallahu anhum, rekao: "Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, nije bio nepristojan u govoru niti nemoralan u djelu, i govorio bi:

"Zaista, najbolji od vas su najljepšeg ahlaka."¹

Biografija ravije:

Abdullah ibn Amr ibn el-'As ibn Vail es-Sehmi el-Kureši je plemeniti ashab, jedan od prvih muslimana. K'ab ibn L'uej je pradjed u kojem se sastaje sa Poslanikom, sallahu alejhi ve sellem, u porijeklu. Prenio je mnogo hadisa. Preselio je otprilike 65. god. po Hidžri, radujallahu anhu.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, imao lijep ahlak i da nije bio nepristojan u govoru niti nemoralan u djelu. Nepristojnost ili bestidnost je sve ono što pređe svoju mjeru tako da postane prezreno. A ona može biti u govoru, djelu i naravi, međutim, najviše je izražena u govoru.

Kaže Poslanik, sallahu alejhi ve sellem:

”إِنَّ اللَّهَ لَا يَجِبُ كُلَّ فَحَاشٍ مُتَفَحِّشٍ.”

"Zaista, Allah ne voli svakog bestidnika razvratnika."²

Musliman treba da se ugleda na Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, i da popravlja svoj ahlak odabiranjem plemenitih osobina i izbjegavanjem ružnih djela, te da se trudi na ostvarenju i sticanju toga.

1 Buharija (3/1305), broj 3559, Knjiga o velikim djelima, poglavlje: Opis Vjerovjesnika, sallahu alejhi ve sellem, i Muslim (4/1810), broj 2321, poglavlje: Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, se mnogo stidio.

2 Ahmed (5/202), broj 21812.

Pouke hadisa:

1. Superiornost islamskog zakonodavstva budući da poziva muslimane da se okite lijepim moralom, poput: otklanjanja neprijatnosti, susretanje ljudi sa osmjehom i činjenje dobra.
2. Obaveza ustrajnosti u plemenitim moralnim osobinama i klonjenju poroka.
3. Lijep moral (ahlak) približava roba stepenu Allahovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, na Sudnjem danu.
4. Od lijepog ahlaka je poštivanje muslimana i ophođenje sa njima na lijep način.
5. Ko se ukrasi lijepim moralnim osobinama zaslužuje ljubav Uzvišenog Allaha i ljudi.

ČETRDESET I ČETVRTI HADIS

OBAVEZA LJUBAVI PREMA ALLAHOVOM POSLANIKU, SALLAHU ALEJHI VE SELLEM

حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثَيْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وَ حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ."

Prenosi Enes, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ne vjeruje niko od vas sve dok mu ja ne budem draži od njegovog oca, djeteta i svih ljudi."¹

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da je ljubav prema Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, vadžib. Od znakova ove ljubavi je čuvanje njegovog sunneta, zaštita njegovog šerijata i potčinjavanja protivnika njegova šerijata. Kaže učenjak Kurtubi, rahimehullah: "Svako ko ispravno vjeruje u Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, ima u sebi te ljubavi s tim da se u njoj međusobno razlikuju, pa su neki od njih uzeli najobilniji udio dok su drugi uzeli najoskudniji. Tako se kod mnogih, kada se spomene Poslanik, sallahu alejih ve sellem, probudi žudnja da ga vide, tako da više vole njega vidjeti nego svoju porodicu, dijete, imetak i roditelja".

Pouke hadisa:

1. Ljubav prema Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, i davanje prednosti toj ljubavi u odnosu na sve ljude je vadžib.
2. Od znakova ljubavi prema Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, je poslušnost Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, izvršenje njegove naredbe i donošenje salavata kada se spomene njegovo ime.

¹ Buharija (1/14), broj 14, Knjiga o imanu, poglavlje: Ljubav prema Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, je dio imana.

3. Vadžib je slijediti Poslanika, sallahu alejhi ve sellem.
4. Nije pravi mu'min onaj ko da prednost u ljubavi nekom od ljudi nad ljubavi prema Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem.
5. Onaj ko donese jedan salavat na Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni Allah donese na njega deset salavata.

ČETRDESET I PETI HADIS

ZNAK MUNAFIKA

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ أَبُو الرَّبِيعِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكٍ بْنِ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِيَ حَانَ".

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tri su znaka munafika: kada govori laže, kada obeća ne ispuni i kada mu se povjeri iznevjeri."¹

Značenje manje poznatih riječi:

kada mu se povjeri – kada mu se da nešto na čuvanje, i izvršenje odgovornosti na propisan način

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Deysi, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je upozorenje muslimanu da se ne navikava na ova svojstava zbog kojih se strahuje za njega da ga odvedu u istinsko licemjerstvo. Pa tako hadis upozorava na ovakvo ponašanje koji vodi čovjeka u čisto licemjerstvo.

Smjernice hadisa:

1. Od vrijednosti islama je da se bori protiv loših običaja i niskih moralnih osobina, poput laži, neispunjavanja obećanja, pronevjere i tome slično.

¹ Buharija (1/21), broj 33, Knjiga o imanu, poglavlje: Znak munafika, i Muslim (1/78), broj 59, poglavlje: Pojašnjenje osobina munafika.

2. Upozorenje na licemjerstvo time što je ono kod Uzvišenog Allaha veći grijeh od kufra (nevjerstva).
3. Udaljavanje od svih osobina munafika (licemjera).
4. Kod koga se nađu osobine munafika biva prezren kod Uzvišenog Allaha i kod ljudi.
5. Od osobina mu'mina ja da kada govori ne laže, kada obeća ispuni i kada mu se povjeri ne iznevjeri.

ČETRDESET I ŠESTI HADIS

OPRAŠTANJE I DOBRODUŠNOST SU OD ISLAMSKOG MORALA

عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما خُير رسولُ الله ﷺ بين أمرين قَطُّ إلا أخذَ أيسرَها ما لم يكن إثمًا، فإن كان إثمًا كان أبعد الناس منه، وما انتقم رسولُ الله ﷺ لنفسِهِ في شيء قَطُّ إلا أن تُنتَهَكَ حُرْمَةُ اللهِ فَيَنْتَقِمَ اللهُ بِهَا.

Prenosi se da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

"Nije nikada dato Allahovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, da izabere između dvije stvari a da nije izabrao lakšu, ako nije grijeh, a ako je grijeh, bio je najdalji čovjek od njega. I nikada se Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, nije ni u čemu svetio zbog sebe, osim kada se skrnavi Allahova zabrana, tada be se svetio radi Allaha."¹

Biografija ravije:

Aiša bintu Ebi-Bekr es-Siddik, radijallahu anhum, je plemenita ashabijka, majka pravovjernih, žena Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Bila je učena, fakiha i prenijela je mnoštvo hadisa. Preselila je 57. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz lahkoe i velikodušnosti islama. I dokaz da Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, nije dato da izabere između dvije dunjalučke stvari a da nije uzeo lakšu i to, ako ta lakša stvar nije iziskivala grijeh, a u tom slučaju izabrao bi pravi put.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se nije svetio zbog sebe. Oprostio je beduinu koji je prema njemu grubo postupio dižući glas na njega, i drugom beduinu koji ga je povukao za ogrtač tako da je ostavio trag na njegovom ramenu. Ovo upućuje na opraštanje osim u pravima Uzvišenog Allaha.

Smjernice hadisa:

1. Pojašnjenje da je islam din lahkoe i velikodušnosti ako u tome nema grijeha.
2. Opraštanje i dobrodušnost su razlog međusobne ljubavi i bratstva među muslimanima.
3. Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u opraštanju, blagosti i strpljenju.

¹ Buharija (2/106), broj 3560, Knjiga o velikim djelima, poglavlje: Opis Vjerovjesnika, sallahu alejhi ve sellem, i Muslim (4/1813), broj 2327, Knjiga o vrijednostima djela, poglavlje: Udaljavanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od grijeha i izabiranje lakše dozvoljene stvari.

4. Musliman koji prašta i koji je blag stiče ogromnu nagradu od Allaha, dž.š..
5. Opraštanje i dobrodušnost su u vlastitim pravima, a ne u pravima Uzvišenog Allaha.
6. Opraštanje i dobrodušnost nisu izraz slabosti i nemoći nego želje za hajrom.
7. Šutnjom odobriti loše djelo ne ulazi u opraštanje i dobrodušnost.

ČETRDESET I SEDMI HADIS

ISLAM ZABRANJUJE DA SE NE GOVORI SA MUSLIMANOM VIŠE OD TRI DANA

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ «لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ».

Prenosi se od Ebu-Ejjuba el-Ensarije, radijallhu anhu, da je Allahov Poslanik, sallhu alejhi ve sellem, rekao:

"Nije dozvoljeno muslimanu da ne govori sa svojim bratom muslimanom više od tri noći, sretnu se pa jedan od drugog okreće glavu, a bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam."¹

Biografija ravije:

Halid ibn Zejd el-Ensari, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Učestvovao je na Drugoj prisegi na vjernost, borio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, u Bici na Bedru i svim ostalim bitkama. Bio je pisar Kur'ana. Nije ostavljao džihad poslije smrti Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, sve dok nije preselio 51. god. po Hidžri u Bici na Carigradu (današnjem Istanbulu).

Kratko značenje hadisa:

Hadis upućuje na zabranu nepričanja sa muslimanom više od tri dana, a razumije se iz hadisa da je dozvoljeno u vremenu od tri dana. Mudrost dozvoljavanja u ovom periodu je to što je čovjek po prirodi sklon srdžbi, lošem ahlaklu i tome slično, pa mu se oprašta nepričanje sa svojim bratom tri dana kako bi se otklonila ta smetnja, olakšalo čovjeku i odstranile loše posljedice. U prvom danu stiha se srdžba, u drugom se čovjek preispita a u trećem traži izvinjenje. Prelaskom više od tri dana narušavaju se prava bratstva po vjeri.

Smjernice hadisa:

1. Islam poziva u međusobnu ljubav i zbližavanje među muslimanima.
2. Čuvanje od prepirki koje uzrokuju nepričanje sa muslimanima.
3. Upozorenje na nepričanje muslimana sa svojim bratom više od tri noći.

¹ Buharija (5/2256), broj 6077, Knjiga o adabima, Poglavlje o izbjegavanju muslimana, i Muslim (4/1984), broj 2560, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Zabranu izbjegavanja više od tri dana bez opravdanog šerijatskog razloga.

4. Izmirivanje prijatelja kada nastane među njima konflikt je vadžib.
5. Ako tvoj brat musliman neće da govori sa tobom, prvi mu nazovi selam, to ti je vrednije kod Uzvišenog Allaha.
6. Ako poselamiš onog ko neće da govori sa tobom pa okrene glavu od tebe, sa tebe spada grijeh.

ČETRDESET I OSMI HADIS

VIJEDNOST UČENJA I POUČAVANJA KUR'ANU

حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ
عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ."

Prenosi se od Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Najbolji od vas je onaj ko nauči Kur'an i druge poučava njemu."¹

Biografija ravije:

Osman ibn 'Affan, radijallahu anhu, je plemeniti ashab, treći pravedni halifa. On je jedan od deseterice kojima je obećan Džennet i od prvih koji je primio islam. Učinio je hidžru u Abesiniju a zatim u Medinu. Preselio je kao šehid u Medini 35. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Hadis potvrđuje vrijednost koju ima onaj ko nauči Kur'an i njemu poučava druge. Pomenuta vrijednost se stiče poučavanjem nakon što se nauči Kur'an. Onaj koji poučava druge Kur'anu čini opću korist za razliku od onog koji samo nauči za sebe. Šta više, najčasnije djelo je podučavanje drugih, jer onaj koji poučava druge kroz njegovo učenje i poučavanje ostvaruje se opća korist. Nema sumnje da je spoj između učenja Kur'ana i poučavanja drugih njemu vid samousavršavanja i usavršavanja drugih, i da je u tome spoj između lične i opće koristi pa je zbog toga bolji.

Smjernice hadisa:

1. Učenje plemenitog Kur'ana je najčasniji ibadet i na najuzvišenijem mjestu kod Uzvišenog Allaha.
2. Brižljivost u učenju plemenitog Kur'ana u školi , kući i halkama Kur'ana u mesdžidima.
3. Pamćenje u mladosti je snažnije od pamćenja u starosti.
4. Za svako slovo koje čita musliman u Kur'anu ima deseterostruku nagradu.
5. Učenje Kur'ana uz primjenu tedžvidskih pravila ima veću vrijednost.

¹ Buharija (4/1919), broj 5027, Knjiga o vrijednostima Kur'ana, poglavlje: Najbolji od vas je ko nauči Kur'an i druge poučava njemu.

6. Utjecati se Allahu od šejtana prije čitanja plemenitog Kur'ana.
7. Voditi računa o čistoći Mushafa i ne kidati njegove listove.
8. Musliman treba biti čist prilikom učenja Kur'ana.

ČETRDESET I DEVETI HADIS

UTICAJ PRIJATELJA NA ČOVJEKA

وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ الْهَمْدَانِيُّ - وَاللَّفْظُ لَهُ - حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: «إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيلِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيلِ السَّوِّءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكَبِيرِ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِذَا مَنَّ أَنْ يُحْدِيكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِنَّمَا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخِ الْكَبِيرِ إِذَا مَنَّ أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً.»

Prenosi Ebu-Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Zaista, primjer dobrog i lošeg prijatelja je kao onaj koji nosi miris misk i onaj koji puše u kovački mijeh. Onaj koji nosi miris misk ili će ti ga poklonit, ili ćeš ga kupiti od njega, ili ćeš osjetit od njega ugodan miris. A onaj koji puše u kovački mijeh ili će ti zapaliti odjeću, ili ćeš osjetit od njega neugodan miris."¹

Značenje manje poznatih riječi:

kovački mijeh – kožna futrola pomoću koje kovač puše u vatru

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz da druženje sa dobrim i moralnim ljudima utiče na sreću čovjeka, i svaki čovjek se na svog prijatelja ugleda. Suprotno tome, druženje sa prostacima i pokvarenjacima donosi čovjeku nesreću. Da bi to pojasnio Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, je naveo dva jasna primjera.

Upute hadisa:

1. Islam vodi brigu o usmjerenju svojih sljedbenika da se druže sa dobrim ljudima.
2. Čovjek je pod uticajem svog prijatelja u dobru ili zlu.
3. Nastojanje da se prijateljuje sa odabranim ljudima.

¹ Buharija (5/2104), broj 5534, Knjiga o klanju i lovu, Poglavlje o miski, i Muslim (4/2026), broj 2628, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Preporučljivost druženja sa dobrim ljudima.

4. Od koristi druženja sa dobrim ljudima je što pomažu u hajru i upozoravaju na zlo.
5. Musliman se čuva prijateljavanja sa društvom koje ima poročne navike poput ostavljanja namaza, pušenja cigareta i tome slično.

PEDESETI HADIS

OBAVEZA ČINJENJA DOBROČINSTVA RODITELJIMA

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ جَمِيلٍ بْنِ طَرِيفِ الثَّقَفِيِّ وَرُهَيْبُ بْنُ حَرْبٍ قَالَا حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- فَقَالَ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ «أُمُّكَ». قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ «تُمَّ أُمَّكَ». قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ «تُمَّ أُمَّكَ». قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ «تُمَّ أَبُوكَ».

Prenosi se od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je došao neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, i rekao:

"O Allahov Poslaniče, ko je najpreči od ljudi da se prema njemu lijepo ophodim?" Reče: "**Tvoja majka.**" Ponovo upita čovjek: "Ko zatim?" Kaže: "**Tvoja majka.**" "A zatim?" Kaže: "**Tvoja majka.**" "A zatim ko?" Reče: "**Tvoj otac.**"¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da se daje prednost zadovoljstvu majke u odnosu na zadovoljstvo oca, u značenju da majki pripada koliko tri dobročinstva koje zaslužuje otac. A to je zbog muka trudnoće, zatim muka porođaja, zatim dojenja. Na to je ukazano riječima Uzvišenog:

"Čovjeka smo zadužili da roditeljima svojim čini dobro, majka njegova s mukom ga nosi i u mukama ga rađa."²

"Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi a njeno zdravlje trpi."³

Smjernice hadisa:

1. Obaveza činjenja dobra, poslušnosti i nesuprostavljanja roditeljima.

1 Buharija (5/2227), broj 5971, Knjiga o adabima, poglavlje: Ko je najpreči od ljudi da se prema njemu lijepo ophodi, i Muslim (4/1974), broj 2548, Knjiga o dobročinstvu, održavanju rodbinskih veza i adabima, poglavlje: Dobročinstvo prema roditeljima i da su oni najpreči za to.

2 El-Ahkaf, 15.

3 Lukman, 14.

2. Suprostavljanje i uznemiravanje roditelja riječju ili djelom je razlog ulaska u vatru.
3. Poslušnost roditeljima je razlog ulaska u Džennet.
4. Poslušnost roditeljima je vadžib pa makar bili nevjernici, osim ako naređuju grijehenje.

PEDEST I PRVI HADIS

ČUVANJE JEZIKA I RUKA OD NANOŠENJA NEPRAVDE MUSLIMANIMA

وَحَدَّثَنَا أَبُو الظَّاهِرِ أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ سَرِّجِ الْمِصْرِيِّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ
يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْحَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ الْعَاصِ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه
وسلم- أَيُّ الْمُسْلِمِينَ خَيْرٌ قَالَ « مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ».

Prenosi se od Ebu-Musaa el-Eš'arija, radijallhu anhu, da je rekao: "O Allahov Poslaniče, koji musliman je najbolji? Kaže:

"Onaj od čijeg jezika i ruke su mirni muslimani."¹

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Hadis je dokaz o vrijednosti čuvanja jezika, jer je u čuvanju muslimana od nanošenja neprijatnosti svom bratu muslimanu najveća potvrda njegovog islama. U hadisu je spomenut jezik jer on izražava ono što je u duši.

Takođe, u hadisu je dokaz o vrijednosti čuvanja ruke, jer većina radnji se obavlja rukom. U spominjanju ruke bez drugih organa je dublje značenje, jer pod značenje ruke ulazi moralni smisao, poput bespravnog prisvajanja tuđeg prava.

Smjernice hadisa:

1. Ne kršiti prava drugih pa makar to bilo nešto neznatno.
2. Nevrijeđanje nikog od ljudi.
3. Spominjati ljude po onom što ne vole je vid uznemiravanja tih ljudi.
4. Ostavljanje prenošenja riječi koje uzrokuju neprijateljstvo i razdor među prijateljima.
5. Čuvanje da se ne uzme nešto od školskih kolega, kao olovka, linijar i tome slično, osim sa njihovim odobrenjem.

¹ Buharija (1/13), broj 10, Knjiga o imanu, poglavlje: Koji islam je najbolji, i Muslim (1/65), broj 40, Knjiga o imanu, poglavlje: Pojašnjenje da islam ima različite vrijednosti.

PEDESET I DRUGI HADIS

OBAVEZA TRAZENJA ZNANJA

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَسْرٍ بْنِ حَبِيبِ الْبَيْرُوتِيِّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْهَاشِمِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ عَطِيَّةَ، عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ.

Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Traženje znanja je obaveza svakom muslimanu."¹

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz obaveze traženja znanja, čak šta više, to je od najvećih fardova i vadžiba. Korisno znanje je ono čiji je plod bogobožnost i poniznost. Ono koristi svom vlasniku u toku njegovog života i poslije smrti:

"A Allaha se boje od robova Njegovih učeni."²

Najpotpuniji način traženja znanja je da onaj koji traži znanje vodi brigu o učenju nasljedene nauke od Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, (tj. hadisa), razumijevanja značenja Poslanikove, sallahu alejhi ve sellem, naredbe, zabrane i ostalog govora, slijeđenju toga i davanja prednosti tome nad ostalim.

Smjernice hadisa:

1. Superiornost islama, time što je učinio znanje razlogom uspjeha na dunjaluku i ahiretu.
2. Činjenica da je islam preduhitrio druge u pozivanju znanju i učenju.
3. Traženje znanja je obaveza svakom muslimanu i muslimanki.

1 Ibn-Madže (1/8), spomenuo je Es-Sehavi mnoge koji bilježe ovaj hadis, kao što je u knjizi El-Mekasid, 44. str., broj 660. Šejh Albani smatra da je hadis vjerodostojan, kao što je u Sahihul-džami'a broj 3808.

2 Fatir, 28.

4. U islamu je učenjak bolji od pobožnjaka.
5. Iskren nijjet u traženju znanja čini studiranje, istraživanje i pronalaženje primljenim ibadetom, inšallah.

PEDEST I TREĆI HADIS

PRAVO PUTA

حَدَّثَنِي سُؤَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ « إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطَّرِيقَاتِ ». قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا بَدُّ مِنْ مَجَالِسِنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - « فَإِذَا أَيْتُمُ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ ». قَالُوا وَمَا حَقُّهُ قَالَ « غَضُّ الْبَصَرِ وَكُفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ ».

Prenosi se od Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Čuvajte se sjedenja po putevima." Rekoše: "O Allahov Poslaniče, sjedenje na putu je nama neophodno, mi tu razgovaramo." Pa reče Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem: **"Ako ćete sjediti, onda dajte putu njegovo pravo."** Kažu: "Šta je pravo puta, o Allahov Poslaniče?" Reče: **"Obaranje pogleda, otklanjanje neprijatnosti, odvratanje selama i naređivanje dobra i zabranjivanje zla."**¹

Biografija ravije:

S'ad ibn Malik ibn Sinan el-Ensari, radijallhu anhu, je plemeniti ashab. Učestvovao je u svim bitkama poslije Uhuda. Prenio je mnogo hadisa. Preselio je u Medini 53. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je došla zabrana sjedenja po putevima. Mudrost ove zabrane je što se sjedenjem čovjek izlaže iskušenju. Ponekad onaj ko se boji iskušenja za sebe, gledajući u žene kada prolaze, vidi ono što budi strasti. Na putu se izlaže obavezi davanja prava Allahu i muslimanima zbog toga što su tražili dozvolu da ostanu sjediti po putu. A da je čovjek sjedio u kući ne bi to znao, niti bi bio obavezan obavljati prava koja često ne izvršava.

Smjernice hadisa:

1. Sjedenje sa prijateljima u kući je bolje od stajanja na ulici.
2. Čuvanje od igranja po ulici.
3. Obaveza obaranja pogleda od onog što je Allah zabranio.

¹ Buharija (2/870), broj 2465, Knjiga o žalbama, poglavlje: Dvorišta kuća i sjedenje u njima, i Muslim (3/1675), broj 2121, poglavlje: Zabrana sjedenja po putevima i davanje putu njegovo pravo.

4. Ne uznemiravati muslimane ako je neophodno da se sjedi na ulici.
5. Onaj koji sjedi na ulici obavezan je odvrćati selam, upućivati na dobro i upozoravati na zlo.

PEDEST I ČETVRTI HADIS

ISLAM NAREĐUJE DA MU'MIN BUDE JAK

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ نُمَيْرٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ عُرْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ آخِرٌ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعْنِ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَتْ كَذَا وَكَذَا. وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ».

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Jak mu'min je bolji i draži Allahu od slabog mu'mina a u obojici je hajr. Teži za onim što ti koristi, traži pomoć od Allaha i ne budi slab. A ako te zadesi neka nevolja nemoj reći da sam uradio tako i tako bilo bi tako i tako, nego reci: Allah je odredio i ono što je On htio uradio. Zaista, riječ "da" otvara šejtansko djelo."¹

Biografija ravije:

Abdurrahman ibn Sahr ed-Devsī, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam u godini Bitke na Hajberu, tj. 7. god. po Hidžri. Stalno je bio uz Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, nastojeći da što više stekne znanja. Smatra se ashabom koji je zapamtio najviše hadisa. Preselio je 57. god. po Hidžri, s tim da ima i drugih mišljenja o godini njegove smrti.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da je mu'min snažne volje u činjenju dobrih djela bolji od slabog mu'mina, jer jak mu'min snažne duše je odvažniji u džihadu, zabranjivanju zla, saburanju na neprijatnostima u tome, podnošenju tegobe na Allahovom putu, izvršavanju Allahovih prava poput namaza, posta i tome slično. A slab mu'min je suprotan ovome, osim što u njemu ima hajra zbog postojanja imana u njemu. Zatim je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, naredio da se bude marljiv u pokornosti Allahu, u traženju onog što je kod Njega i traženju pomoći od Allaha u svim stvarima, jer marljivost roba bez Allahove pomoći neće mu koristiti.

Smjernice hadisa:

1. Jak mu'min je bolji od slabog mu'mina, jer se jak mu'min više žrtvuje u dobru.
2. Obaveza je muslimanu da koristi svoju snagu u poslušnosti Allahu i pomaganju drugih.

¹ Muslim (4/2052), broj 2664, Knjiga o kaderu, poglavlje: O naredbi da se bude jak, ostavi slabost, traži pomoć od Allaha i kaderske odredbe prepuste Njemu.

3. Muslimanu je vadžib da bude snažan u svom radu, učenju i sličnom.
4. Hajr je prisutan u mu'мину pa makar bio slab.
5. Islam poziva da se izgrađuje tijelo na zdravoj osnovi.
6. Muslimanu je vadžib da bude marljiv u onom što mu koristi uz traženje pomoći od Uzvišenog Allaha.
7. Obaveza strpljivosti kod musibeta i vjerovanja u Allahovu odredbu.
8. Zabrana riječi "da" žaleći za onim što je prošlo jer je ona ključ za šejtansko došaptavanje zlih misli.

PEDEST I PETI HADIS

O ADABIMA TRAŽENJA DOZVOLE ZA ULAZAK

حَدَّثَنِي أَبُو الطَّاهِرِ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنِ الْبُكَيرِ بْنِ الْأَسْحِجِّ أَنَّ بُسْرَ بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ كُنَّا فِي مَجْلِسٍ عِنْدَ أَبِي بِنِ كَعْبٍ فَأَتَى أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ مُغْضَبًا حَتَّى وَقَفَ فَقَالَ أَدْنُدُّكُمْ اللَّهُ هَلْ سَمِعَ أَحَدٌ مِنْكُمْ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- يَقُولُ: «الْإِسْتِئْذَانُ ثَلَاثٌ فَإِنْ أُذِنَ لَكَ وَالْإِلَّا فَارْجِعْ».

Prenosi Ebu-Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tri puta se traži dozvola za ulazak, pa ako ti dozvoli ući, a u suprotnom se vrati."¹

Biografija ravije:

Ebu-Musa Abdullah ibn Kajs ibn Sulejm el-Eš'ari je plemeniti ashab, bio je namjesnik Kufe. Preselio je 50. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz da je propisano ponavljanje selama kada se spoji sa traženjem dozvole za ulazak, i da je ponekad propisano ponavljanje samog selama ako je grupa velika, ili neki od njih nisu čuli, a žele se svi obuhvatiti sa selamom, tada je potrebno ponoviti drugi put, i treći put a neće se prelaziti više od tri puta. Forma traženja dozvole za ulazak je da se kaže: Esselamu alejkum, mogu li ući? A zatim je pred njim izbor da spomene svoje ime ili da se ograniči na nazivanje selama.

Smjernice hadisa:

1. Tri puta se traži dozvola za ulazak, pa ako mu se dozvoli ući će, a u suprotnom će se vratiti.
2. Nema smetnje da se traži dozvola više od tri puta ako je čovjek siguran da ga ukućani nisu čuli.
3. Zabranjeno je gledanje kroz otvore unutar kuće.
4. Dugo pritiskati na zvonice ili mnogo kucati nije od adaba traženja dozvole za ulazak.

¹ Buharija (3/2305), broj 6245, Knjiga o traženju dozvole za ulazak, poglavlje: Tri puta se naziva selam i traži dozvola za ulazak, i Muslim (3/1694), broj 2153, Knjiga o adabima, Poglavlje o traženju dozvole za ulazak.

5. Prilikom traženja dozvole za ulazak ne treba stajati ispred vrata nego sa lijeve ili desne strane.
6. Traženje dozvole za ulazak posredstvom sirene na autu ili biciklu uznemirava ljude.
7. Musliman ne ulazi ni u čiji privatni posjed osim poslije traženja dozvole za ulazak.
8. Vaspitan učenik ne ulazi u učionicu kada je u njoj nastavnik a da ne traži dozvolu za ulazak od nastavnika.

PEDESET I ŠESTI HADIS

SLAST IMANA

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي عُمَرَ وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ جَمِيعًا عَنِ الثَّقَفِيِّ - قَالَ ابْنُ أَبِي عُمَرَ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الْوَهَّابِ - عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةَ
الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا اللَّهُ وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ
أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْدَفَ فِي النَّارِ».

Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kod koga se nađu tri osobine osjetiće slast imana: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega drugog, da voli čovjeka ni zbog čega drugog osim radi Allaha i da mrzi da se vrati u nevjerstvo nakon što ga je Allah izbavio iz njega kao što mrzi da bude bačen u vatru."¹

Značenje manje poznatih riječi:

slast imana - užitak koji je produkt imana

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U ovom vrijednom hadisu izlaže nam Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, određena svojstva koja, kada se neko okiti njima, osjeti ljepotu imana i doživi njegovu slast sticanjem užitka i sigurnosti na dunjaluku i ahiretu.

Prvo od ovih svojstava je da mu ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku bude u srcu draža od svega drugog što voli, pa makar bila voljena osoba, roditelj ili dijete, pa čak i on sam. Ova ljubav ima znakove, od njih su: rad po Allahovoj knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, sallahu alejhi ve sellem, zaštita dina i tome slično.

Drugo svojstvo je da musliman gradi svoju vezu sa drugim muslimanima na temelju ljubavi u ime Allaha, a ne radi dunjaluka ili neke koristi.

I treće svojstvo je da musliman mrzi kufr (nevjerstvo) takvom mržnjom koja je ravna mržnji upropaštujuće vatre, i da mrzi da se vrati u kufr, kao što mrzi da bude bačen

¹ Buharija (1/14), broj 21, Knjiga o imanu, poglavlje: Slast imana, i Muslim (1/66), broj 43, Knjiga o imanu, poglavlje: Pojašnjenje osobina, ko se njima odlikuje osjeti slast imana.

u vatru. A znak toga je poslušnost Allahu, ostavljanje grijeha i žurba u činjenju iskrene tevbe.

Smjernice hadisa:

1. Obaveza davanja prednosti ljubavi prema Allahu i ljubavi prema Njegovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem, nad svim stvorenjima.
2. Neposlušnost ljudima u griješenju prema Allahu i griješenju prema Allahovom Poslaniku, sallahu alejhi ve sellem.
3. Od potpunog imana je da musliman voli svoga brata muslimana radi Allaha, dž.š..
4. Obaveza je muslimanu da mrzi kufr kao što mrzi da bude bačen u vatru.
5. U kome se nađu ova svojstva osjetiće sigurnost u svom srcu i mir u duši.

PEDESET I SEDMI HADIS

SAMILOST PREMA LJUDIMA

حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ كِلَاهُمَا عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَعَلِيِّ بْنِ خَشْرَمٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشْجِيُّ حَدَّثَنَا حَفْصُ - يَعْنِي ابْنَ غِيَاثٍ - كُلُّهُمْ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهَبٍ وَأَبِي ظَبْيَانَ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- «مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ».

Prenosi Džerir ibn Abdullah, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko nije milostiv prema ljudima neće ni Allah biti milostiv prema njemu."¹

Biografija ravije:

Džerir ibn Abdullah el-Bedželi, radijallahu anhu, je plemeniti ashab. Primio je islam na četrdeset dana prije smrti Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Prenio je nekoliko hadisa. Imao je ogroman uticaj u bitkama. Preselio je 51. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

U hadisu je dokaz o samilosnom postupanju prema ljudima. Međutim, samilosno postupanje u isalmu se ne ograničava samo na ljudsku vrstu, nego obuhvata sva stvorenja, a od njih su životinje koje su u vlasništvu i koje su na slobodi. Pod samilost ulazi njihovo hranjenje i pojenje, olakšavanje prilikom nošenja tereta i ne prelaženje granice prilikom udaranja. Onaj koji nije milostiv prema samom sebi, izvršavajući Allahove naredbe i kloneći se Njegovih zabrana, neće mu se Allah smilovati jer on nije sa Allahom nikakav ugovor sklopio. Prva milost, spomenuta u hadisu, je u značenju djela a druga u značenju nagrade, to jest, ko bude radio dobra djela Allah će učiniti da u njegovom srcu bude milost. U hadisu je potvrda svojstva samilosti Uzvišenom Allahu.

Smjernice hadisa:

1. Zaista, samilost muslimana prema ljudima je uzrok Allahove samilosti prema njemu.
2. Zaista, samilost prema muslimanima je karakteristika mu'mina, a nemilosrdnost je karakteristika kafira.

¹ Muslim (4/1809), broj 2319, Knjiga o vrijednostima djela, poglavlje: Njegova, sallahu alejhi ve sellem, samilost prema djeci i porodici.

3. Od samilosti prema ljudima je njihovo poštivanje, pomaganje i činjenje dobročinstva.
4. Čovjek ne nanosi nepravdu slabijem od sebe nego ga pomaže i samilostan je prema njemu.
5. Propisanost pomaganja ljudi koji su u potrebi.
6. Obaveza samilosti i neuznemiravanja radnika, sluga, slabih i njima sličnih.

PEDESET I OSMI HADIS

OBAVEZA LJUBAVI MUSLIMANA PREMA SVOM BRATU

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ فَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ حُسَيْنِ الْمُعَلَّمِ قَالَ حَدَّثَنَا فَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ."

Prenosi Enes, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Niko od vas neće biti pravi vjernik sve dok ne bude volio svome bratu ono što voli samom sebi."¹

Biografija ravije:

Enes ibn Malik el-Ensari, rahimehullah, časni ashab, sluga Poslanika, sallahu alejhi ve sellem. Služio ga je deset godina. Prenio je mnogo hadisa i ubraja se među fakihe i učene ashabe. Preselio je 92. god. po Hidžri.

Kratki komentar hadisa:

Islam vodi računa o učvršćavanju veza ljubavi među muslimanima. Od potpunosti imana čovjeka je da voli svoga brata muslimana, da mu želi dobro i da ga izjednači sa samim sobom nastojeći da ujedini srca i riječ muslimana. Sebičnost unosi mržnju i razilaženje među muslimanima. Islam je spojio ljubav muslimana prema svom bratu sa temeljom njegovog imana da bi vodio računa o toj ljubavi i kako bi upotpunio svoj iman. Ova ljubav neće biti potpuna osim ostavljanjem zavisti, zlobe, mržnje i obmane, a sve su ovo pokuđena svojstva.

Smjernice hadisa:

1. Od potpunog je imana da musliman voli svojoj braći ono što voli samom sebi i da mrzi njima ono što mrzi samom sebi.
2. Zavist i mržnja su razlog smanjenja imana.
3. Od ljubavi muslimana prema svom bratu je da ga upućuje na svako dobro i da otklanja od njega zulum.

¹ Buharija (1/14), broj 13, Knjiga o imanu, poglavlje: Od imana je da voli svom bratu ono što voli samom sebi, i Muslim (1/67), broj 45, Knjiga o imanu, poglavlje: Dokaz da je od svojstava imana da musliman voli svome bratu hajr koji voli samom sebi.

4. Čuvanje od egoizma (a to je da želiš svo dobro samo za sebe mimo drugih ljudi).
5. Potenciranje islama na onom što čisti srca i na čemu se grade bratske veze.

Sadržaj

<u>PREDGOVOR.....</u>	<u>4</u>
<u>UVOD U HADISKU NAUKU</u>	<u>5</u>
DEFINICIJA SUNNETA ILI HADISA:	5
RAZLIKA IZMEĐU KUR'ANA, HADISUL-KUDSIJA I HADISA:.....	5
HADIS KAO DOKAZ:	6
BILJEŽENJE SUNNETA:	6
ŠEST POZNATIH ZBIRKI HADISA:.....	8
<u>SENED (LANAC PRENOSILACA) I METN (TEKST HADISA):.....</u>	<u>9</u>
<u>VRSTE HADISA U POGLEDU PRIHVATANJA I ODBIJANJA</u>	<u>10</u>
ŠERIJATSKI PROPIS RADA PO DA'IF HADISU:	10
ŠERIJATSKI PROPIS RADA PO MEVD'U HADISU:.....	11
<u>PRVI HADIS.....</u>	<u>12</u>
ISKRENOST U NIJETU	12
<u>DRUGI HADIS.....</u>	<u>14</u>
OBAVEZA ODRŽAVANJA ROBINSKIH VEZA	14
<u>TREĆI HADIS</u>	<u>15</u>
STRAH OD ALLAHA I LIJEP AHLAK.....	15
<u>ČETVRTI HADIS.....</u>	<u>17</u>
PODSTICANJE NA SPREMANJE ZA SUDNJI DAN I POLAGANJE RAČUNA	17
<u>PETI HADIS</u>	<u>19</u>
OD UPUTE ISLAMA JE SAMILOST PREMA ŽIVOTINJAMA.....	19
<u>ŠESTI HADIS.....</u>	<u>21</u>

ADABI ISLAMA PRILIKOM JEDENJA I PIJENJA	21
<u>SEDMI HADIS</u>	<u>22</u>
VAŽNOST MEĐUSOBNE SARADNJE MU'MINA	22
<u>OSMI HADIS</u>	<u>23</u>
PREPORUČLJIVOST LIJEPOG GOVORA I VEDRA LICA	23
<u>DEVETI HADIS</u>	<u>24</u>
UDALJAVANJE OD SUMNJIVIH STVARI	24
<u>DESETI HADIS.....</u>	<u>25</u>
ISLAM ZABRANJUJE MITO	25
<u>JEDANAESTI HADIS.....</u>	<u>26</u>
KO UKAŽE NA DOBRO IMA NAGRADU ONOG KO GA RADI	26
<u>DVANAESTI HADIS</u>	<u>28</u>
PODSTICANJE NA TRAŽENJE ZNANJA	28
<u>TRINAESTI HADIS</u>	<u>30</u>
OBAVEZA ČUVANJA EMANETA	30
<u>ČETRINAESTI HADIS</u>	<u>32</u>
VRIJEDNOST DŽIHADA NA ALLAHOVOM PUTU	32
<u>PETNAESTI HADIS.....</u>	<u>33</u>
ZABRANA ŠIRKA, NEPOSLUŠNOSTI RODITELJIMA I LAŽNOG SVJEDOČENJA	33
<u>ŠESNAESTI HADIS</u>	<u>35</u>
ZABRANA VARANJA	35

<u>SEDAMNAESTI HADIS</u>	<u>36</u>
ZABRANA NEMIMETA	36
<u>OSAMNAESTI HADIS</u>	<u>38</u>
OBAVEZA TAČNOG MJERENJA NA LITRI I KANTARU	38
<u>DEVETNAESTI HADIS.....</u>	<u>40</u>
ZABRANA MEĐUSOBNE MRŽNJE I ZAVISTI.....	40
<u>DVADESETI HADIS</u>	<u>42</u>
ODGOVORNOST SVAKOG POJEDINCA ZA ONO ŠTO MU JE POVJERENO.....	42
<u>DVADESET I PRVI HADIS</u>	<u>43</u>
ISLAMSKI ADABI JEDENJA	43
<u>DVADESET I DRUGI HADIS</u>	<u>44</u>
ADABI KIHANJA	44
<u>DVADESET I TREĆI HADIS.....</u>	<u>46</u>
PODSTICANJE NA ISKRENOST I ODVRAĆANJE OD LAŽI	46
<u>DVADESET I ČETVRTI HADIS</u>	<u>48</u>
ZABRANA GIBETA	48
<u>DVADESET I PETI HADIS.....</u>	<u>50</u>
VRIJEDNOST NAZIVANJA SELAMA I NJEGOVOG ŠIRENJA.....	50
<u>DVADESET I ŠESTI HADIS</u>	<u>52</u>
VRIJEDNOST SAĐENJA I SIJANJA	52
<u>DVADESET I SEDMI HADIS.....</u>	<u>53</u>

ADABI OBAVLJANJA NUŽDE	53
<u>DVADESET I OSMI HADIS.....</u>	<u>55</u>
TEMELJI ISLAMA	55
<u>DVADESET I DEVETI HADIS.....</u>	<u>57</u>
PAŽNJA ISLAMA PREMA MESDŽIDIMA	57
<u>TRIDESETI HADIS.....</u>	<u>59</u>
ZABRANA PROŠENJA BEZ POTREBE	59
<u>TRIDESET I PRVI HADIS.....</u>	<u>60</u>
PRAVA KOMŠILUKA.....	60
<u>TRIDESET I DRUGI HADIS.....</u>	<u>62</u>
UPOZORENJE NA SRDŽBU	62
<u>TRIDESET I TREĆI HADIS</u>	<u>63</u>
ZABRANA NEPOSLUŠNOSTI RODITELJIMA.....	63
<u>TRIDESET I ČETVRTI HADIS</u>	<u>65</u>
POKUĐENOST BAVLJENJA ONIM ŠTO TE SE NE TIČE	65
<u>TRIDESET I PETI HADIS</u>	<u>66</u>
POKUĐENOST OHOLOSTI I PREPORUČLJIVOST ULJEPŠAVANJA.....	66
<u>TRIDESET I ŠESTI HADIS</u>	<u>68</u>
MNOŠTVO PUTEVA DOBRA U ISLAMU	68
<u>TRIDESET I SEDMI HADIS.....</u>	<u>70</u>
UPOZORENJE NA OSTAVLJANJE VATRE DA GORI U KUĆI PRILIKOM SPAVANJA.....	70

<u>TRIDESET I OSMI HADIS</u>	<u>72</u>
ZABRANA MUČENJA ŽIVOTINJE	72
<u>TRIDESET I DEVETI HADIS</u>	<u>74</u>
IMAN I ISTIKAMET	74
<u>ČETRDESETI HADIS</u>	<u>75</u>
KO OSTAVI NAMAZ, KAFIR JE (NEVJERNIK)	75
<u>ČETRDESET I PRVI HADIS</u>	<u>76</u>
STID JE KLJUČ SVAKOG DOBRA.....	76
<u>ČETRDESET I DRUGI HADIS</u>	<u>78</u>
VIJEDNOST ZIKRA I ONIH KOJI ZIKRE	78
<u>ČETRDESET I TREĆI HADIS.....</u>	<u>80</u>
PODSTICANJE NA LIJEP AHLAK.....	80
<u>ČETRDESET I ČETVRTI HADIS</u>	<u>82</u>
OBAVEZA LJUBAVI PREMA ALLAHOVOM POSLANIKU, SALLAHU ALEJHI VE SELLEM.....	82
<u>ČETRDESET I PETI HADIS.....</u>	<u>84</u>
ZNAK MUNAFIKA	84
<u>ČETRDESET I ŠESTI HADIS</u>	<u>86</u>
OPRAŠTANJE I DOBRODUŠNOST SU OD ISLAMSKOG MORALA	86
<u>ČETRDESET I SEDMI HADIS</u>	<u>88</u>
ISLAM ZABRANJUJE DA SE NE GOVORI SA MUSLIMANOM VIŠE OD TRI DANA	88

<u>ČETRDESET I OSMI HADIS</u>	<u>90</u>
VIJEDNOST UČENJA I POUČAVANJA KUR'ANU	90
<u>ČETRDESET I DEVETI HADIS.....</u>	<u>92</u>
UTICAJ PRIJATELJA NA ČOVJEKA.....	92
<u>PEDESETI HADIS</u>	<u>94</u>
OBAVEZA ČINJENJA DOBROČINSTVA RODITELJIMA	94
<u>PEDEST I PRVI HADIS.....</u>	<u>96</u>
ČUVANJE JEZIKA I RUKE OD NANOŠENJA NEPRAVDE MUSLIMANIMA	96
<u>PEDESET I DRUGI HADIS</u>	<u>97</u>
OBAVEZA TRAŽENJA ZNANJA	97
<u>PEDEST I TREĆI HADIS</u>	<u>99</u>
PRAVO PUTA.....	99
<u>PEDEST I ČETVRTI HADIS</u>	<u>101</u>
ISLAM NAREĐUJE DA MU'MIN BUDE JAK.....	101
<u>PEDEST I PETI HADIS</u>	<u>103</u>
O ADABIMA TRAŽENJA DOZVOLE ZA ULAZAK.....	103
<u>PEDESET I ŠESTI HADIS</u>	<u>105</u>
SLAST IMANA	105
<u>PEDESET I SEDMI HADIS.....</u>	<u>107</u>
SAMILOST PREMA LJUDIMA	107
<u>PEDESET I OSMI HADIS.....</u>	<u>109</u>

OBAVEZA LJUBAVI MUSLIMANA PREMA SVOM BRATU 109